

AtriaTuottaja

HYVÄN SUOMALAISEN RUUAN LÄHTEILLÄ

4/2014

Mistä eväitä tulevaisuuteen?

Suunnitelmallisuudella
tuloksiin

Kehitys vaatii uskallusta
uuden kokeiluun

Durocilla sikojen
pidosta sikojen
kasvatukseen

Atria

Mistä eväitä tulevaisuuteen?

Tulojen ja menojen suhde vaikuttaa jokaisen yrityksen menestymiseen. Jokaisella alalla, myös lihantuotannossa, toimintakulut kasvavat vääjäämättä, joten kannattavuuden varmistavat vain liikevaihdon kasvu tai menokuri. Leikkauksissa on itsensä hengiltä säästämisen riski. Toisaalta hinnankorotukset ovat olleet tiukassa koko lihaketjussa – talous matelee pohjalukemissa, kuluttajat säästävät syömisestään ja maailmanmarkkinoiden myllerrys jatkuu vientikieltojen ja eläintautien takia. Miten tässä tilanteessa varmistetaan, että suomalaisella lihantuotannolla on eväitä tulevaisuuteen? Parhaita vaihtoehtoja ovat oman tekemisen kehittäminen ja mahdollisuuksien mukaan myös sen laajentaminen.

Kehittämiseen on monia vaihtoehtoja. Lihantuotannossa ruokinta on yksi suurimmista kannattavuustekijöistä ja siihen panostaminen on vaivan väärti. Ja kun ruokinta on kunnossa, on hyvä siirtyä seuraavaan kehityskohteeseen – olipa se sitten olosuhteet, oma osaaminen jollain saralla, rakennuksen toiminnallisuus tai jokin muu asia.

Kun toiminta rullaa sujuvasti ja tuotantotulokset ovat kohdillaan, on aika siirtyä miettimään seuraavaa kehityskaskelta eli yritystoiminnan kasvattamista. Niin nauta- kuin sikaketju kaipaavat uusia investointeja tuotannon jatkumisen turvaamiseksi. Suomessa tulee ennusteiden mukaan syntymään sama määrä vasikoita kuin tällä hetkellä mutta teurasnautojen kasvatuksesta poistuu 80 000 kasvatuspaikkaa vuosikymmenen loppuun mennessä. Sikaketjussa tarvitaan vuosittain noin 10 000–15 000 uutta lihasikapaikkaa ja muutaman vuoden kuluessa noin 1300–1600 emakkopaikkainvestointia vuodessa – tuotavuuden kehityksestä ja kokonaishankintamäärätavoitteista riippuen. Tässä on selkeä mahdollisuus nautan- ja sianlihantuotantoa jatkaville tiloille.

Myös Atrialla kiinnitetään nyt erityisen paljon huomiota tekemisen kehittämiseen. Pienilläkin asioilla voi loppujen lopuksi olla suuri merkitys kokonaisuudelle. Yksi esimerkki tästä on Laadukas Atria -tuotannon kehitysohjelma, jonka puitteissa on haettu oikeita käytäntöjä monilla osa-alueilla. Tavoitteena on, että tuhansista pienistä palasista koostuva kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa – menestyvä Atria.

Omaan tekemiseen keskittyminen ja tekemisen kannattavuudesta huolehtiminen ovat tulevaisuuden lihantuotantotilan onnistumisen kulmakiviä. Tässä lehdessä puhumme taloudesta monesta eri näkökulmasta. Toivon, että saat jutuista jonkin uuden ajatuksen tilasi toiminnan kehittämiseen. Ja kun näin käy, ole yhteydessä asiakkuuspäällikköihimme – he ovat lihantuotannon ammattilaisia ja aina käytettävissäsi. Huolehditään yhdessä siitä, että suomalaista lihaa on jatkossakin tarjolla kaikille sitä haluaville.

*Jari Leija
toimitusjohtaja
A-Tuottajat Oy &
A-Rehu Oy*

Kehittämiseen on monia vaihtoehtoja

AtriaTuottaja

Julkaisija A-Tuottajat Oy
Painopaikka PunaMusta Oy
ISSN-L 1797-7991
ISSN 1797-7991 (painettu)
ISSN 1797-8009 (verkkolehti)
www.atrianauta.fi, www.atriasika.fi

Päätoimittaja Jari Leija

Toimituskunta Jari Leija, Hanna Kasari, Jaakko Kohtala, Sinikka Hassinen, Niina Immonen, Marko Jokinen, Anne Rauhala ja Kirsi Varila.

Taitto Oy Viestintä-Perkkiö
sirpa@viestintaperkkio.fi
Kansikuvassa Pentti Honkala
Kuva: Timo Aalto

Atria

Hyvä ruoka – parempi mieli.

20

Pulkkasille töitä ja Purnuvaaraan elämää

Suvi ja Tuomo Pulkkanen rakensivat nau-takasvattamon Kuusamon Pulkkavaaraan. Investoinnillaan he tekivät palveluksen myös koko Purnuvaaralle. Heidän ansios-taan kylällä säilyy karjatalous.

Ajankohtaista

- 2 Kannattavuutta lisää
- 4 Tuoreet
- 6 Lihamarkkinakatsaus
- 7 Joulukuun on vuoden suurin ruokasesonki
- 30 Vain elämää – arkea osakeyhtiönä
- 31 Esittelyssä yhteistyökumppanimme: Finanssila Oy
- 32 Suunnitelmallisuudella tuloksiin
- 36 Mietteitä osuuskuntakyselyn tuloksista
- 37 Miltä maistui?
- 38 Tuottajamyynnistä ruoat arkeen ja juhlaan
- 39 Nauta-Suomen palvelu paranee entisestään

AtriaSika

- 8 Durocilla sikojen pidosta sikojen kasvatukseen
- 11 Uudella genetiikalla yli 1000 gramman päiväkäsuihin
- 12 Uudet emorodut alkavat näkyä porsastuotantotiloilla
- 13 Rehumiehen mietteitä
- 14 Porsaiden kokohajonta hidastuttaa lihasikalan kiertoa
- 16 Vauhtia porsaiden kasvulle

Ensi vuoden tukien maksatus myöhästyy. Selvitä ajoissa, riittävätkö rahat. Lue s. 34.

AtriaNauta

- 18 Koneille rutiinit, ihmisille tarkkailu ja suunnittelu
- 22 Viljatilasta vasikoiden kasvattajaksi
- 24 Kasvuilla kassa kuntoon
- 26 Puhtaat eläimet luovat mielenrauhaa

AtriaSiipi

- 28 Kehitys vaatii uskallusta uuden kokeiluun

Suvi Rantala-Sarjeant uskalttaa kokeilla uututta - ja tuoda myös ajatuksensa esiin. Lue s. 28.

Typistääkö vai ei?

Tanskassa on tutkittu ja pohdittu saporoiden typistämistä luopumista. Tuloksista kävi ilmi, että siat, joiden hännät typistettiin, olivat itse asiassa hieman enemmän kiinnostuneita toistensa hännistä.

Tutkijat olivat vierailleet Ruotsissa ja Suomessa ja todenneet monenlaisia eroja sikojen olosuhteissa ja ruokinnassa. Hankkeen yhteenvedon todetaan, että tanskalaisissa olosuhteissa typistyksestä luopuminen tullee lisäämään hännänpurentaa ja siten kuolleisuutta, lääkitys- ja sairaskarsinatartetta. Lisäksi kustannukset nousevat lisääntyneen kuivutustarpeen ja vähentyneen tuotantointensiteetin myötä. Silti he ovat sitä mieltä, että Tanskassakin tulee luopua sikojen häntien typistämisestä.

Kiinalaisia vaihtoehtoja

EuroTier -näyttelyssä tuli nähtyä, että eurooppalaisten valmistajien tarjonnalle löytyy aina vastaava kiinalainen versio. Olipa kyse rehujen komponenteista, rehulisäaineista, hoitovälineistä, laitteista, koneista tai kalusteista. Maailma pienenee myös tässä asiassa.

Lisää EuroTier-terveysiä voit lukea AtriaNauta-blogista.

Metsälle tekee mieli

Hyvä Minä!

epää metsän rauhassa ja metsä tarjoaa hienoja luontoelämyksiä. Seuruemetsästys hyvässä porukassa tuo oman mausteensa harrastukseen", Reetta kertoo. Liikkuminen luonnossa, riistanhoito ja ampumaharrastus ovat mukaansatempaavia asioita ja toki saalis ja siitä valmistettavat ruuat ovat myös tärkeitä – uuni- ja palapaisti mieluisimpina.

Reetta on metsästysseuransa puheenjohtaja ja muutenkin hän kokee, että naisena hänet on otettu hyvin vastaan miehisessä porukassa. Syys- ja navettatöiden lomasta löytyy aina edes vähän aikaa sorsa- ja jänismetsälle. "Hirvimetsän alkamiseen tulee varattua yleensä lomittaja", hän hymyilee.

Karvialainen maitotilan emäntä Reetta Koivula on harrastanut metsästystä käytännössä aina. Metsästyskortin hän sai 14-vuotiaana ja sitä ennen metsällä tuli käytyä isän kanssa.

"Metsästys tuo vastapainoa kiireiseen

Mutkattoman edelläkävijän matka jatkuu...

A-Rehu rikkoo ennätyksiä

A-Rehu on rikkonut omat kuukausikohtaiset myyntiennätyksensä viime vuosina moneen kertaan.

Lokakuussa otettiin taas askel kohti 20 miljoonan kilon rajapyykkiä, kun omien teollisten rehujen myynti oli 19,4 milj. kg.

Kasvun suurin syy on broilerinrehujen myynti, mutta myös muissa rehuissa myynti oli hyvää. Niin nauta- kuin sikarehulasiakkaiden määrä on kasvanut ja kivennäisrehujen myynnissä saavutettiin kaikkien aikojen ennätys.

Suurin kiitos kuuluu tietenkin teille tuottajille. A-Rehun rehut kuuluvat toimivan tiloilla ja siitä olemme iloisia!

Yhteistyö Tilasiemenen kanssa jatkuu

A-Rehun on tehnyt pari vuotta yhteistyötä Tilasiemenen kanssa.

Esimerkiksi nurmisiemeneseoksia on suunniteltu yhdessä heidän kanssaan vastaamaan mahdollisimman hyvin nautatilojen tarpeita.

Alhainen viljan hinta on käynnistänyt uuden siemenkauden odottavissa merkeissä, mutta kannattaa jo miettiä hetki ensi kevään kylvöjään.

Yhteistyön ansiosta voimme tarjota siemeniä tuottajillemme edulliseen hintaan. Siemeniä voi tilata omalta asiakkuuspäälliköltä, tuottajapalvelusta ja viljakaupastamme, p. 010 316 8012.

Terveysvaikutteiset rehut etsimässä

Saksan EuroTierissä erilaiset rehulisäaineet ja ruuansulatuksen toimintaa tukevat valmisteet olivat hyvin esillä ja aiheesta keskusteltiin myös A-Rehun juomarehuvalmistaja Nukamelin 60-vuotisjuhlaseminaarissa.

Mikä sitten toimii ja mikä ei? A-Rehulla ja Nukamelilla tutkitaan rehu-komponentteja tarkkaan. Pitää löytää tuotteet, joita rehuissa todella kannattaa käyttää, jotta rehujen ostaja todellakin saa rahalleen vastinetta eikä maksa pelkistä mielikuvista. Esimerkiksi elävä hiiva tuotiin lypsykarjan rehuihin perusteellisen tutkimisen ja kokeilujen jälkeen. Uusia, hyödyllisiä muutoksia rehuihin tehdään varmasti myös jatkossa.

YHTEYSTIEDOT

- **A-TUOTTAJAT OY**
PL 910, 60061 ATRIA
Vaihde 020 472 8111
Itikanmäenkatu 3, Seinäjoki
- **AtriaNauta**
Tuottajapalvelu 020 4727 060
- **AtriaSika**
Tuottajapalvelu 020 472 7325
- **Tilitysasias**
020 472 7230
- **Tuottajapalautus**
020 472 7233
- **A-Netti -palvelu**
020 472 7342
- **Verkkopalvelut**
www.atrianauta.fi
www.atriasika.fi
www.a-kauppa.fi
- **Sähköposti**
etunimi.sukunimi@atria.fi
s-posti tuottajapalvelu
tuottajapalvelu@atria.fi
- **AtriaTuottaja -lehden osoitteenmuutokset**
Kirsi Varila,
puh. 010 31 60893, 0400 429 629
kirsi.varila@atria.fi

Tanskan Sikakongressin tunnelmia

Kongressissa oli jälleen paljon laadukkaita seminaareja. Kahden päivän aikana tarjolla oli yli 70 luentoa eri aiheista. Lisäksi oli vielä hyvin kattava vuosikokous. Puheenvuoroissa käsiteltiin paljon antibioottien käyttöä tanskalaisessa sikatuotannossa. MRSA oli myös hyvin ajankohtainen keskusteluaihe ja MRSA-hysterialle haettiin loppua. Venäjän boikotti on aiheuttanut Tanskan lihavientiin ongelmia, mutta osallistujien keskuudessa oli kuitenkin havaittavissa toiveikkuutta. AtriaSika -nettisivuilta löydät tiivistelmiä muutamista kongressin aiheista, tuotantotuloksista, liemiruokinnasta ja Danish Crownin ajatuksista.

Nimitykset

Stefan Saaristo on nimitetty A-Rehun rehuliiketoiminnan vastuulliseksi johtajaksi 1.1.2015. Vastuualueeseen kuuluvat myös lihan strategiatyö ja vastuu kehityshankkeiden rahoituksesta.

Ilkka Ala-Fossi aloittaa A-Rehun raaka-aineostoista ja tuotannosta vastaavana johtajana 1.1.2015.

Tom Åstrand on nimitetty osuuskunta Pohjanmaan lihan toimitusjohtajaksi 1.1.2015 alkaen.

Mika Öhman on aloittanut asiakkuuspäällikkönä Keski-Suomessa 1.11.2014.

Alavire markkinoilla jatkuu

Omallalla tekemisellä läpi tyrskyjen

Kuluttajat jatkavat säästämistä, mikä näkyy niin vähittäiskaupassa kuin ravintoloissakin. Samaan aikaan maailmanmarkkinat jatkavat myllerrystään. Food Service -kauppaan ja teollisuusmyyntiin olemme onnistuneet löytämään muita kilpailuvaltteja: luotettavuus ja uudet yhteistyömallit auttavat haastavina aikoina.

Kulutuskysyntä on heikkoa kautta linjan ja kuluttajia pyritään aktivoimaan kovilla tarjouksilla. Kotimainen ylitarjonta ja kasvava tuontipaine ovat lisänneet entisestään kilpailua kaupan valikoimista. Kaupoista on löytynyt mm. espanjalaista possun ulkofiolettä runsaasti sekä liettualaista broileria aivan eri hintatasoilla, mihin olemme tottuneet.

Karjalanpaisti alkutalven suosikki

Syksyn juhlapyhät onneksi vauhdittavat ja monipuolistavat myyntiämme lähinnä arvo-osien kasvavalla kysynnällä. Erityisesti karjalanpaisti kasvaa tänä syksynä kovasti. Jauheliha ja erityisesti broilerituotteet ovat pitäneet Atrian volyymin hyvällä tasolla ja olemme kokonaisuudessaan menestyneet kohtuullisesti laskevassa markkinassa. Tänäkin vuonna 95 % kuluttajista ostaa SUOMALAISEN KINKUN hyvin perinteisistä vaihtoehdoista valiten.

Nyt vähittäiskauppamyynnissä eletään jo täyttä vauhtia ensi vuotta. Kevään uutuudet ovat saaneet hyvän vastaanoton kaupoilta ja kesän tarjoukset jätetään sisään ennen vuodenvaihdetta. Paljon on kuitenkin kiinni siitä, miten yleinen taloustilanne ja kuluttajien maksuhalukkuus kehittyvät.

Ravintolan ovi aukeaa yhä harvemmin

Food Service -markkina Suomessa on ollut alavireinen koko kuluneen vuoden ja volyymit ovat jääneet edellisvuodesta. Lähiaikoina ei muutosta positiivisem-

paan ole vielä nähtävissä. Vain julkishallinto on tässäkin tilanteessa pitänyt pintansa.

Onnistumisia syvemmillä yhteistyöllä

Atrian omat, syvemmät yhteistyömallit Food Service -asiakkaiden kanssa ovat kehittäneet myyntiämme myönteiseen suuntaan vaikeilla markkinoilla. Esimerkiksi Fazer Food Servicen kanssa tehdään yhteistä tuotekehitystä, johon molemmat panostavat. Toimintamalli takaa sen, että tuotteet ovat asiakkaan toiveiden mukaisia ja niille on olemassa merkittävä volyyymi heti ensimmäisestä myyntipäivästä lähtien. Myös vastuullisuus ja jäljitettävyyden ovat Fazer Food Servicelle tärkeitä asioita, joihin meidän on ollut hyvä tarjota omia ratkaisujamme. Tilamerkitäjä tuotteita löytyykin heidän ravintoloistaan.

Toinen esimerkki ovat tukkurit. Kespron kanssa on haettu uusia toimintatapoja siirtämällä muun muassa yhteisiin messukiertueisiin ja myyntiyhteistyöhön. Olemme myös kouluttaneet Kespron myyjiä entistä paremmiksi lihaosaajiksi.

Heinon Tukun kanssa kumppanuutta on syvennetty yhteisen ”Leikkaamo -projektin” myötä. Se on yhdessä suunnittelemamme täyden palvelun lihatiski, jossa Atrian kouluttamat ammattitaitoiset lihanleikkaajat tekevät määräpainopihvejä asiakkaan toiveiden mukaisesti. Leikkaamon merkittävin uutuus on kuitenkin nopea tilausrytmi, jota toteutetaan Helsingin kantakaupungin alueella – aamulla tilaus, iltapäivällä toimitus. Tämä on aivan uusi asia-

kasryhmä, jonne ei aiemmin ole ollut mahdollisuutta toimittaa Atrian tuotteita. Yhteistyö aloitettiin syyskuun alussa ja tulokset näyttävät lupaavilta. Oma toimintaa kehittämällä haastavanakin aikana on ollut mahdollista edetä ja kasvattaa markkinaosuutta.

Maailmanmarkkinoilla myllertää

Kulunut vuosi on ollut muun muassa Venäjän tilanteesta johtuen hyvin vaikea lihateollisuudelle. Olemme joutuneet todistamaan erittäin valitettavaa romahdusta. Samalla hintapaine myös Suomessa on kasvanut isojen eurooppalaisten tuottajamaiden (muun muassa Espanjan, Saksan ja Tanskan) työntäessä ylijäämävarastojaan Suomen markkinoille poikkeuksellisen halvoilla hinnoilla.

Olemme kaikesta huolimatta pystyneet pitämään hintatasomme kohtuullisen hyvällä tasolla ja jopa kasvattamaan kannattavuutta hieman. Samalla olemme kasvattaneet markkinaosuuttamme teollisuusmyynnissä merkittävästi. Tämä perustuu ennen kaikkea hyviin ja laadukkaisiin tuotteisiin, mutta isoilta osin myös luotettavuuteen. Atriaa pidetään teollisuusmyynnissä erittäin luotettavana ja vastuullisena toimijana. Ja vaikka olemme iso laiva, pystymme sellaisiin joustoihin joihin kilpailijat ei kykene. Tämä tuo meille kilpailuetua, josta emme aio hevillä luovuttaa. Ensi vuonna pistetään vielä hieman paremmaksi! ●

Joulu on suurin ruokasesonki

Ennen vanhaan pula-aikana jouluksi pyrittiin järjestämään hyvää, vuoden parasta syömistä. Jouluruokiin liittyy sanonta ”kun loppiaainen lopsahtaa, kaali kuppiin kopsahtaa”. Tämä tarkoittaa sitä, että jouluajan hyvät ruoat on syöty loppuun ja edessä on paluu arkeen. Ja näinhän se on edelleen. Jouluateria on tärkeä osa joulua, ja juhlaruokaa nautitaan suurella hartaudella.

Joulu on vuoden suurin ruokasesonki vähittäiskaupalle ja se on myynniltään noin 20 % tavallisen kuukauden keskiarvoa suurempi. Vaikka joulumyynti kutistui vuonna 2013 ensimmäistä kertaa sitten 1990-luvun laman, kuuluvat perinteiset herkut kuten kinkku, joululaatikat sekä rosolli lähes kaikkien joulupöytänsä. Kuluttajat myös arvioivat panostavansa joulun valmisteluun jopa enemmän kuin aikaisemmin.

Viime vuosina kinkkujen keskikoko on hieman pienentynyt ja kalat sekä kalkkuna ovat saaneet enemmän tilaa joulupöydässä. Juhlapöytänsä on löytänyt tiensä myös kansainväliset herkut esim. ilmakeivut kinkut ja juustot. Kuitenkin 80 % kuluttajista toteaa perinteisten joulutuotteiden tuovan joulun. Kinkkuja myydäänkin jouluksi n. 7 miljoonaa kiloa, laatikoita yli 3 miljoonaa kiloa ja glögiä yli 6 miljoonaa litraa.

Food Service -markkinassa taas pikkujouluksen on vuoden suurin yksittäinen sesonki, jonka onnistuminen on alan toimijoille tärkeää. Nimenomaan ruokamyynti kannattelee ravintoloiden pikkujoulukauppaa alkoholin myynnin laskiessa. Yritykset säästävät edelleen pikkujouluista, ja myynti näyttääkin ravintolasektorilla jämähtäneen normaalia matalammalle tasolle muutamaksi vuodeksi.

Suomalaisuus ratkaisee jouluruoassa ja brändit ovat erityisen tärkeitä

Joulun luksus on suomalaisille pääasiassa jotain aineetonta; yhteistä aikaa läheisten kanssa, rauhallista ja kiireetöntä tunnelmaa. Joulun erityisyyteen liittyy olennaisesti arkea parempi ruoka ja juoma. Kuluttajat kokevat, että perinteinen ja laadukas jouluruoka on suomalaista.

Kuluttajat ostavat jouluruoaksi mieluiten suomalaisia brändejä. Erityisesti lihassa, siipikarjassa ja valmisruoassa

Suomalaisella jouluaterialla on vahva perinne, ja jouluun panostetaan talouden tilasta huolimatta.

niiden merkitys korostuu vielä enemmän. Brändit tuovatkin 85 % joulun ruokamarkkinasta Atrian edustamissa tuoteryhmissä.

Jouluruokia ostetaan useamman kerran sesongin aikana

Kaksi miljoonaa kotitaloutta ostaa Atrian edustamien tuoteryhmien joulutuotteita. Niitä ostetaan keskimäärin kolmesti sesongin aikana. Pääosa joulupöydän tuotteista ostetaan muutamaa päivää ennen juhlaa. Niinpä suurmyymälöiden kuten hypermarkettien myynti kasvaa joulukuussa suhteessa enemmän kuin pienempien myymälöiden. Kuitenkin erikoismyymälät ovat pystyneet tavoittamaan enemmän ruokaostajia kuin aikaisempina jouluna.

Lähes kaikkien joulupöydästä löytyy kinkku

Suomalaisista 75 % kertoo syövänsä jouluaterioillaan kinkkua ja 95 % talouksista sanoo ostavansa suomalaisen kinkun. Tuonti vähentynyt, ja tuontikinkun myynti keskittyy enemmän

alkusesonkiin kuin itse pääjuhlaan.

Vuonna 2013 vähittäiskaupan joulukinkkumarkkina laski 5 % edellisvuodesta. Atria oli kinkkumarkkinan ykkönen 37 %:n osuudella ja HK hyvä kakkonen 34 %:n markkinaosuudella. Kaupan merkit eivät ole saaneet kinkkusesongissa juurikaan asemaa. Food Service -asiakkaat käyttävät pääosin kypsää ja valmiiksi viipaloitua kinkkua. Marras-joulukuu onkin 52 % koko vuoden viipaloitujen kinkkujen markkinasta. Atria on tässä markkinassa selkeä markkinajohtaja.

Jotta totuus ei unohtuisi, kiteytetään joulun merkitys seuraavaan joulututkimuksesta löydettyyn huomioon: Se missä naisilla korostuu jouluna yhdessäolo, kynttilöiden polttaminen ja lahjojen antaminen niin miehillä joulussa parasta on kinkun syönti!

Oikein hyvää Joulua koko ”Infotii-miltä”! ●

Lähteet: TNS/ RISC Monitor 2013 N=5031, Taloustutkimus Suomi Syö 2013, Suomalaisen työn liitto; Joulututkimus 2013

Durocilla sikojen pidosta sikojen kasvatukseen

Pentti Honkalan sikalassa duroc-kolmiroturisteytyksillä tehdyn toisen ruokintakokeen tulokset ja kokemukset muilta tiloilta kertovat, että durocien syönti- ja kasvukyky ovat todella hyvät. Uusi hinnoittelu kannustaa kasvupotentiaalin hyödyntämiseen.

Kerroimme edellisessä lehdessä duroceille tehdystä ruokintakokeesta. Tuon kokeen jatkoksi tehtiin toinenkin koe, jossa duroc-kolmirotuporsaat ruokittiin käytännössä vapaasti. Rehua lisättiin sitä mukaa, kun sikojen syöntikyky lisääntyi. Tuloksena oli hyvä kasvu – ja hieman yllättäen myös rehuhyötysuhde ja ruhonlaatu pysyivät hyvinä.

Kasvatuskoe tehtiin tälläkin kertaa Honkalan Pentin sikalassa. Porsaat ovat syntyneet Heikkilän Timon tilalla. Heikkilä tuottaa lihasikoja käyttämällä vain durocin ostosiementä, eli porsaiden joukossa ei ole hampshire-risteytyksiä. Tilasiemenkarjuja käytävillä tiloilla lihasikaporsaiden isärotu ei ole vielä vaihtunut täysin, koska tilasiemenkarjujen rotu on vaihtunut täysin vasta parin vuoden päästä. Tämänkin kokeen perusteella porsaiden genetiikalla on iso merkitys lihasikalalle, mutta sen hyödyt ovat nähtävissä myös välikasvatuksessa. Nämä porsaat välikasvatti Ilari Nikula.

Ainoa rehustuksellinen muutos edellisen kasvatuskokeen jälkeen oli myllyn vaihto. Viljan jauhatuskarkeus viljaseulalla tarkasteltuna oli molemmissa kokeissa sama (alle 1 millin partikkeleita noin 80 %), mutta myllyn vaihdon jälkeen jauhon tasalaatuisuus parani ja pölymäisen jauhon osuus väheni. Tällä voi olla vaikutusta rehuhyötysuhteen paranemiseen.

Säännöllinen seuranta

Ruokinta oli kaksivaiheinen liemiruokinta. Komponentit olivat A-Rehun A-MIX 32, OVR, ohra ja hera. Alkukasvatusvaiheessa käytettiin myös vehnää. Rehu vaihdettiin kakkosrehuksi, kun keskimääräinen rehunkulutus oli 80 rehuyksikköä/sika. Tämä tapahtui noin 40. kasvatuspäivän kohdalla.

Porsaat sukupuolilajiteltiin vastaanoton yhteydessä. Porsaat yksilöpunnittiin tuontipäivää seuraavana päivänä ja sen jälkeen aluksi kahden viikon ja 55. kasvatuspäivästä lähtien viikon välein. Ruokintaventiilien rehunkulutustiedot kirjattiin ylös viikoittain.

Koe alkoi heinäkuun lopulla, jolloin oli todella kuuma. Tämä saattoi vaikuttaa kasvuun lähtöön. Koeporsaille oli myös paljon painohajontaa. Ensimmäisen kahden viikon päiväkasvut olivat reilut 900 grammaa, minkä jälkeen ne pysyivät koko ajan yli 1000 grammassa.

Syöntikykyä riittää

Sikojen syöntikyky oli hyvä koko kokeen ajan. Nyt, kun ruokintaa ei rajoitettu lopussa, energiaa riitti loppuvaiheessa kasvuun huomattavasti enemmän. Edellisessä

Kasvatuspartia	Päiväkasvu	Rehuhyötysuhde	Rehunkulutus/sika (yht. ry)	Teuraspaino, ka	Lihakkuusprosentti, ka
Imisät	1069,1	2,43	216,2	83,9	60,3
Leikot	1119,2	2,47	224,6	84,7	59,0
Keskiarvo	1094,2	2,45	220,4	84,3	59,7

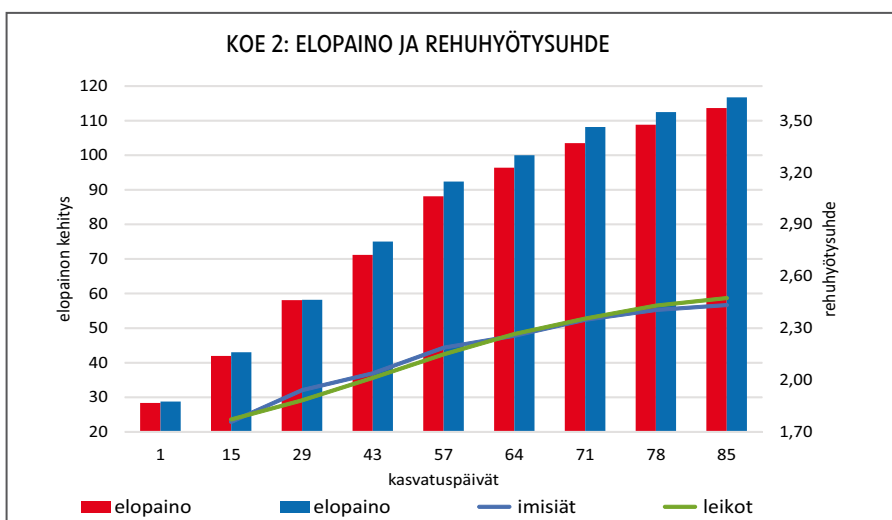
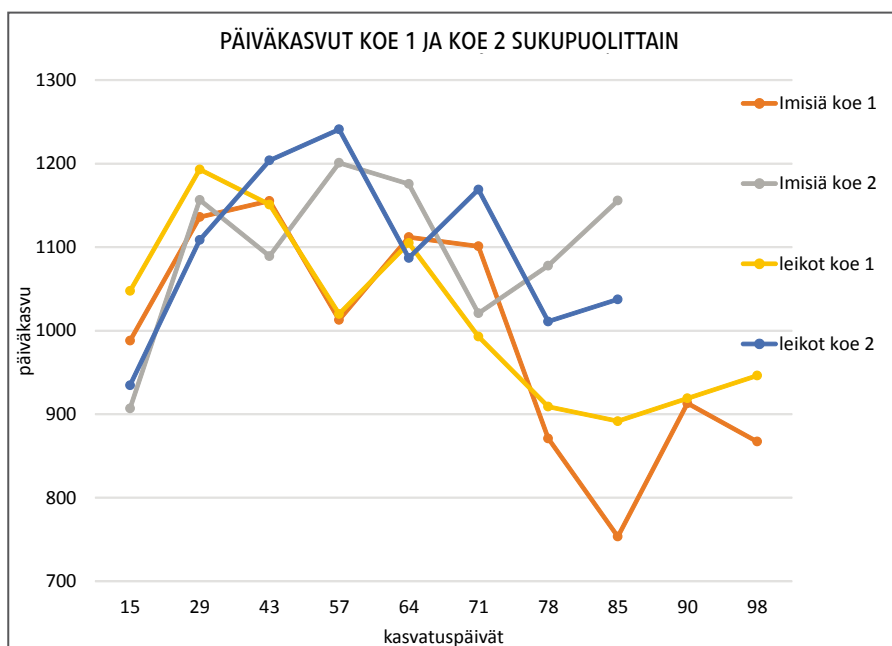
kokeessa kasvu heikkeni, kun ruokinta rajoitettiin loppuvaiheessa kolmeen rehuyksikköön päivässä ja suurempi osa rehusta kului sian ylläpitoenergiaan. Sikojen rehuhyötysuhde pysyi koko ajan todella hyvänä. Kokonaisuutena pysyttiin alle 2,5 rehuyksikköä/lisäkasvukilo.

Kokeen yhteenveto on, että durocin syönti- ja kasvukyky ovat todella hyvät. Duroc-risteytyksiä voi ruokkia ilman, että teuraslaatu tai syönti romahtavat. Teuras- tulosten perusteella sopiva teuraspaino on noin 85–90 kg. Sen jälkeen ainakin voimakkaammalla ruokinnalla sekä kasvuvaste (päiväkasvu ja rehuhyötysuhde) että teuraslaatu alkavat heiketä.

Malttia ruokinnan muutoksiin

Suosittellemme korkeampia ruokintatasoja vain tilakohtaisen harkinnan jälkeen. Ennen korkeampien ruokintatasojen käyttöönottamista on erityisen tärkeä tietää porsaiden genetiikka. Vaapaata ruokintaa emme ainakaan vielä suosittele kenellekään. Ruokintatasojen nostosta on syytä keskustella oman asiakkuuspäällikön kanssa. Tilakarjuja käytävillä tiloilla pääterodun genetiikka ei ole vielä täysin vaihtunut, vaan se tapahtuu pikkuhiljaa karjujen vaihdon myötä. Edelleen noin 40 prosenttia porsaista on ainakin osittain hampshirea, jotka eivät kestä korkeampia ruokintatasoja. Ruokintatasoja nostettaessa on äärimmäisen tärkeää havainnoida ja seurata sikoja ja säätää ruokintaa sikojen syönnin mukaan. Automaatilla ei voi korvata sikasilmää.

Porsastuotantotiloilta saatujen käytännön kokemusten mukaan myös välikasvatuksessa duroc-porsaiden hyvän ruokahalun mahdollistama päiväkasvun nopeutuminen ja sitä kautta osastojen nopeutuva kierto tuovat porsastuotantotiloille uusia mahdollisuuksia muihin rotuyhdistelmiin verrattuna. Tähän palaamme myöhemmin. ●

Käytännöstä vahvistusta koetuloksille

Parantuneet kasvatustulokset ovat yllättäneet positiivisesti Humppilassa sikoja kasvattavan Lassi-Antti Haaralan. Uusi genetiikka on tuonut mukanaan paljon positiivisia ominaisuuksia. Viime kuukausina kasvut ovat nousseet yli 1000 grammaan päivässä. Seuraavana tavoitteena on vakiinnuttaa hyvät kasvutulokset ja ja sikalan kierto 14 viikkoon.

Haaralan duroc-kolmirotu-porsaat tulevat Aki Alituvalta. Porsaat ovat olleet tasakokoisia, mikä edesauttaa hyviä kasvutuloksia ja helpottaa myös kierron vakiinnuttamista 14 viikkoon. Tällä hetkellä sikalan täytörytymisissä on vielä jäänteitä ”vanhasta ajasta”, jolloin porsaita tilattiin kun sikala tyhjentyi. Nyt ollaan kuitenkin siirtymässä uuteen aikakauteen, jossa lihasikalan ja porsastuotantosikalan tuotantorytmit sidotaan tiukasti yhteen. Tällöin porsaan tuottajasta tulee verkostoyhtiö, jonka kanssa tuotantoa kehitetään yhdessä. Vakiinnutettu kierto edellyttää hyvän porsaslaadun lisäksi myös hyviä kasvutuloksia sikalassa. Uusi hinnoittelu kannustaa hyödyntämään neliöt mahdollisimman tehokkaasti ja myös panostamaan hyviin kasvatustuloksiin. Toisaalta hinnoittelu mahdollistaa myös sen, että yksittäisiä sikoja ei tarvitse jättää enää kasvamaan, vaan osasto tyhjenetään noin 91 päivän kohdalla.

Lihaskojen oikea-aikainen teurastus vaatii entistäkin tarkempaa huomiota. Siat ovat rakenteeltaan erilaisia; lyhytjalkaisia ja leveäselkäisiä. Välillä siat meinaavat kasvaa liian suuriksi ja silloin lihakuusprosentti vähän kärsii.

Aamun ensimmäinen ruokinta jo kello 3.00

Haarala oli mukana lihasikaloiden kehitysohjelmassa, jonka asiantuntijana toimi tanskalainen Bo Sörensen. Sörensen suositteli sikojen syöntirytmin aikaistamista. Ensimmäinen ruokinta siirrettiinkin alkamaan jo kello 3 yöllä. Muutos on vaikuttanut positiivisesti sikojen syömään rehun määrään.

Nyt kello 8 ruokinnalla menee jo koko jaettu rehumäärä, kun ennen kulutus oli noin 80 %. Haittapuolena ovat ruokijan hälytykset aamuyöllä, mutta sekin kuuluu asiaan. Muut ruokinnat menevät klo 11, 15 ja 18.30.

Haaralan ruokinnan on suunnitellut Kimmo Kytölä ja yhteistyö on toiminut hyvin. Siat ovat A-Rehun komponenttiruokinnalla, joka sisältää ohraa, vehnää, heraa, OVR:aa, A-Mix-Plus -ti-

vistettä ja soijarouhetta. Lisäksi porsaat saavat alkuvaiheessa maitohappobakteeria. Sillä on tuettu niiden suolistoterveyttä ja ehkäisty tulo-ripuli. Rehustus on toiminut kokonaisuudessaan oikein hyvin. Sikojen ruokintakäyrää on nostettu hieman uuden rodun myötä. Ennen ruokintakäyrää rajoitettiin 2,9 rehuyksikköön, mutta nyt se on nostettu 3 rehuyksikköön. Ruokintatasoja tarkkaillaan koko ajan. ●

Porsaiden keskipaino kg	Teuraiden keskipaino kg	Lihapro-sentti	Ruokin-tapäiviä/lihasika pv	Kuolleisuus	Lisäkasvu g/pv	Rehua/lisäkasvikilo, ry/kg
29,2	89,8	59,9	89	2,4	1025	2,67
30,5	89	59,6	87	2,8	1024	-
32,3	90,9	59,4	89	0,3	1007	2,55

Taulukossa on kolmen viimeksi tyhjentyneen osaston kasvatustulokset.

Uudet emorodut alkavat näkyä porsastuotantotiloilla

Vuoden 2012 lopussa tapahtui paljon muutoksia käytössä oleviin emorotuihin. Norjan maatiaisen parina ollut Ruotsin yorkshire vaihdettiin Topigs Z -linjaan. Toiseksi vaihtoehdoksi tuli täysin uutena tanskalainen maatiainen ja yorkshire. Lisäksi pääterotuna käytetty hampshire vaihdettiin tanskalaiseen durociin. Muutoksia tapahtui paljon mutta tulokset alkavat näkyä vasta nyt, kaksi vuotta myöhemmin.

Erityisen suuri muutos oli niille tiloille, jotka siirtyivät käyttämään tanskalaisia rotuja. DanAvl maatiaista ja DanAvl yorkshire alettiin käyttää olemassa olevien rotujen päälle, joten muutos ei tapahtu-

nut hetkessä. Kun emakko siemennetään, sen jälkeläinen on siemennysiässä vasta noin vuoden kuluttua, joten tällä hetkellä siemennetään 75 % tanskalaisia emakoita. Tämän hetkiset kokemukset ovat siis vasta ”ensimaistaisia”.

DanAvl-tiloilla odotuksia porsaiden määrässä

Useammalla DanAvl genetiikkaa käytävällä tilalla ensikoiden porsasmäärät ovat nousseet selvästi. Tuotos kehittyy noin porsas/vuosi vauhdilla. Tans-

Näiden DanAvl hybridien odotetaan porsivan jo ensikkona yli 15 porsasta/pahvue. Ostamalla hybridit varmistat, että tilan eläinaines ei rajoita tuotantotulosten kehittymistä.

kalaiset ensikot tekevän aikaisempaa enemmän porsaita, mutta myös imeytyskyky näyttäisi olevan parempi. Positiivista kehitystä on myös syöntikyvissä. On havaintoja, että nämä eivät ole kovin ”kranttuja” ruuan suhteen. Syöntimäärän hyvällä tasolla pitäminen on sanottu olevan aiempaa helpompaa. Tällä hetkellä tulokset ovat lupaavia.

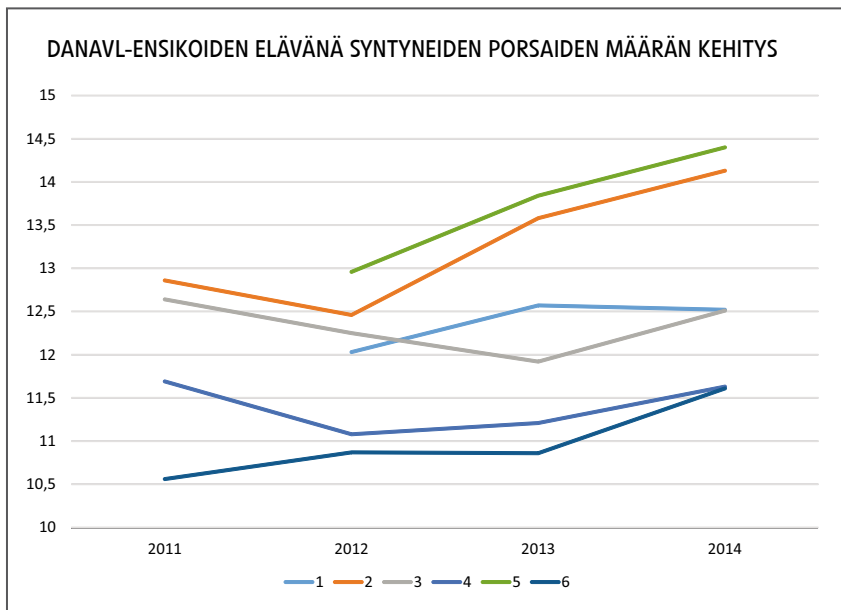
Rotu alkaa näkyä myös ensikoiden koossa ja käyttäytymisessä, vaikka ne eivät vielä täysin ”tanskalaisia” olekaan. Ensikoiden kasvuun voidaan vaikuttaa aikaisempaa paremmin. Kun kasvavia ensikoita ruokitaan ikään nähden oikeilla valkuaistasoilla, pystytään kasvua rajoittamaan ja samaan aikaan lisäämään silavan määrää ennen siemennystä. Näiden uusien ensikoiden myötä on tullut tunne, että ensikoiden oikeaa siemennysikää ja kokoa pystytään hallitsemaan paremmin. Sopivalla silavan määrällä imettävä ensikko kestää tuotannossa paremmin, kun sillä on hieman joustovaraa nahan alla.

DanAvlin emärotujen tärkein kilpailuetu Keski-Euroopan markkinoilla on kuitenkin sen erinomaiset lihasikaominaisuudet – päiväkasvu, alhainen rehunkulutus ja lihakkuus. On mielenkiintoista nähdä, näkyykö tämä meillä.

Norsvin maatiainen sai kumppaniksi Topigs Z-linjan

Norsvin emärotua käyttävillä tiloilla muutos ei ollut yhtä suuri. Vain isärotuna käytetty ruotsalainen yorkshire korvattiin hollantilaisella Topigs Z-linjalla eli yorkshirella. Topigs Z -linja tuli käyttöön keväällä 2013, ja tuloksia siitä on vielä vähän. Norsvin-linjan emakot ovat tehneet tähänkin asti hyvin porsaita ja tuottavuus on ollut hyvä. Isärotuna Topigs Z -linjan toivotaan tuovan mukanaan helppohoitoisuutta ja tuotantokestävyyttä.

Puhtaiden Norsvin emakoiden haasteena on ollut laihtuminen. Porsasmäärät ovat olleet suuria, mutta emakot ovat laihtuneet herkästi. Ne ovat vaatineet erityistä huomiota, jotta ne pysyvät tuotannossa. Tuotantoemakoina käytetään kuitenkin kahden rodun risteytystä. Topigs Z -linja on Ruotsin yorkshirea paksusilavaisempi rotu. Norsvin maatiaisen ja Topigs Z -linjan jälkeläisten toivotaankin olevan kahden toisiaan tukevan rodun yhdistelmä. Erityyppisistä ominaisuuksista johtuen jälkelä-

sissä voi kuitenkin olla vaihtelua riippuen siitä, kumman perimästä kukin on ominaisuutensa saanut. Rasvaisuudella voi olla myös joitain vaikutuksia lihasikaominaisuuksiin.

Tämän ketjun hybrideistä tuotantoeläiminä on vielä vähän kokemuksia. Joidenkin kokemusten mukaan Topigsin käyttöönoton jälkeen ensikoiden tiinehtyvyys, kestävyys sekä syntyneiden määrä olisi parantunut.

Oikea kasvatusajan ruokinta on tärkeä rodusta riippumatta

Suomessa ensikoita on kasvatettu Eurooppaan verrattuna nopeammin ja siemennyspaino ikään nähden on ollut

suurempi. Kuitenkin silavaa on ollut siemennyshetkellä vähemmän kuin eurooppalaisilla ensikoilla. Tähän on vaikuttanut monelta osin myös vääränlainen ensikon ruokinta. Suurempi elopaino johtaa siihen, että myös emakot ovat suuria. Tällöin niiden ylläpitoenergiämäärä on isompi, mikä näkyy suurempana rehunkulutuksena. Lisäksi ne makaavat helpommin porsaita suuren elopainonsa takia.

Täytyy kuitenkin muistaa, että porsastuotantotilalla genetiikka on vasta mahdollisuus. Noin 60 % porsastuotantotuloksesta muodostuu tilan managementista. ●

Tuoreita

MRSA puhuttaa juutteja

Yli 200 tanskalaista sikatilaa on kartoitettu ja yli 50 % näiden tilojen eläimistä näyttää kantavan MRSA:ta. Tietävästi bakteeri ei tartu ihmiseen lihasta, vaan tartuntariskit tulevat eläimiä käsitellellä ihmisen kautta.

MRSA-bakteeri ilmenee ihmisillä lähinnä hankalina ihotulehduksina, johon eivät tepsivät tavallisimmat antibiootit.

Vuonna 2013 Tanskassa todettiin 2000 MRSA-tartuntaa, joista 3/4 on pääosin sairaalabakteeriongelmia esim. leikkauspotilailla. Loput, noin neljäsosa tartunnoista, on jotenkin liitettävissä tanskalaiseen sikatalouteen.

Tanskassa on kattava MRSA-riskienhallintaopas eläinten parissa työskenteleville. Perinteiset ja yksinkertaiset keinot taltuttavat enimmäkseen tartuntariskit: tiukka käsihygienia, peseytyminen ja vaatteiden vaihto sikalaan mennessä tulevat ovat kaikkein tärkeimmät keinot ja jokaisella tilalla yksinkertaisesti toteutettavissa.

Kaikki suomalaiset erityistason sikalat on kartoitettu MRSA-negatiivisiksi. Tätä kattavampaa ja merkittävästi tarkempaa tietoa ei tietojemme mukaan ole. Alustavissa tutkimuksissa MRSA:ta on löytynyt muutamalta kymmeneltä tilalta. Suomessakaan ei voi täysin umistaa silmiään tältä uhalta.

Rehumiehen mietteitä

Kuva: Lisbeth Bäck

Lasse Åberg (vas.) on työuransa aikana junaillut lukemattomia ruokintakokeita. Monia niistä on tehty Maria ja Mats Nyqvistin tilalla.

A-Rehun sikarehujen myyntijohtajana aloitti monille jo tuttu Lasse Åberg. Pian 30 vuotta sikojen ruokinnan parissa työskennellyttä Lassea on aina motivoinut yksi kysymys: Miten tuottaa hyvää lihaa kustannustehokkaasti?

Alko perusti Rajamäelle pilotitehtaan vuonna 1986 ja tehtaasta tulevalle OVR:lle ja TTR:lle haettiin markkinoita rannikolta. Samaan aikaan maahan tuli ensimmäinen AgroSoftin ruokinnasuunnitteluohjelma, ja Lasse aloitti työt pilottitilojen kanssa. Siitä asti mies on tehnyt töitä löytääkseen uusia ruokintamuotoja ja rehustusratkaisuja suomalaisille sika- ja nautatiloille.

Genetiikan parhaat puolet esiin

”Lyhyen aikavälin tärkein ruokinnallinen haaste on ruokinnan säätäminen vastaamaan uutta genetiikkaa”, Lasse toteaa ykskantaan. Pahnueet kasvavat, ja ruokinnallakin on iso merkitys sille, että porsaista tulee elinvoimaisia ja hyvän kasvupotentiaalin omaavia lihasikoja. Ruokinta on tärkeää koko sian elinajan – sen laadun pitää olla kunnossa, jotta koko kasvupotentiaali tulee hyödynnettyä ja rehuhyötysuhde on kohdillaan.

Mistä kotimaista valkuaista?

”Rehumarkkinat ovat maailmanlaajuiset. Vain vilja on paikallinen raaka-aine, mutta senkin hinta määräytyy

maailmanmarkkinoilla. Siksipä meidän täytyy koko ajan olla hereillä ja kehittää myös suomalaista rehuraaka-aineiden tuotantoa”, Lasse muistuttaa.

Kiina ostaa jo 70 % maailmanmarkkinoilla liikkuvasta soijarouheesta. Kun elintaso siellä nousee, määrä jatkaa kasvuaan. Valkuaisen saannin turvaaminen suomalaisille tiloille onkin yksi pitkän aikavälin tärkeimmistä haasteista. ”Töitä tehdään mm. härkäpavun viljelyn kehittämiseksi”, Lasse kertoo.

KOTOISESTA VILJASTA TÄYSI HYÖTY IRTI

A-Rehu on jo pitkään tehnyt töitä komponentiruokinnan edistämiseksi sikatiloilla. Lasse kannustaa myös vanhoja täysrehukäyttäjiä pohtimaan rehustusta: ”Viljaa ei kannata kuljetella tien päällä, vaan hyödyntää oma vilja tilalla ja tuoda lisäksi vain tarvittavat komponentit.” Ensivaiheessa komponentiruokintaan siirtyminen vaatii tilalta vain uusien siiilojen hankintaa. Ja jos myllyä ei ole, myös sen hankinta tulee eteen. Kaimen ruokintaosaamisen saa A-Rehulta, Lasse muistuttaa.

Toinen pitkän aikavälin tavoite on kehittää terveysvaikutteisia rehuja ja rehulisiä, jotta lääkkeitä tarvittaisiin tiloilla mahdollisimman vähän.

Rehumarkkinoiden uusjakoa

Raisioagron luopuessa sika- ja siipikarjarehujen valmistamisesta on syksy ollut kiivasta kaupanteon aikaa. ”Olemme onnistuneet saamaan hyvin uusia asiakkaita ja sikarehujen tuotanto Koskenkorvan rehutehtaalla käy kovalla tahdilla”, Lasse iloitsee.

Kehitystyötä yhdessä tilojen kanssa

Pääosa sikarehujen tuotekehityksestä tehdään yhdessä AtriaSika -tilojen kanssa. Sama tulee jatkumaan. ”Käytännön kokemukset tiloilta ovat meille tosi tärkeitä ja opimme toisiltamme koko ajan”, Lasse toteaa. Seuraavien ruokintakokeiden tavoitteena on löytää uudelle genetiikalle oikeat tunnusluvut, mm. rehukäyrät ja valkuaistasot.

Kun sika on hyvin kasvatettu ja oikein ruokittu, niin mikä sitten on rehumiehen mieluisin liharuoka? ”Sian niska, hitaasti saviastiassa uunissa kypsytettynä”, rehumies vastaa epäroimättä. ●

Porsaiden kokohajonta hidastuttaa lihasikalan kiertoa

Honkalassa tehdyn kasvatuskokeen aineisto mahdollisti syvemmän pureutumisen porsaiden painohajontaan. Olemme tämän syksyn aikana tehneet toimenpiteitä hajonnan vähentämiseksi. Painohajonnalla on suuri merkitys lihasikalan käyttötehokkuuteen.

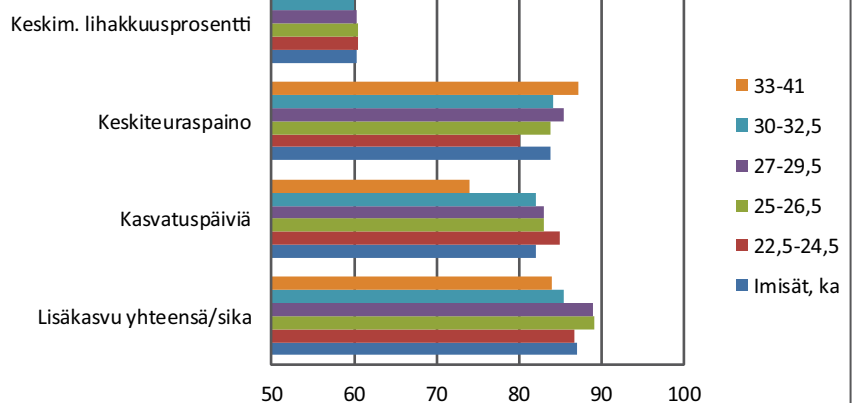

Tässä tarkastelun kohteena on porsaiden painon vaikutus niiden kasvatusaikaan ja kasvuun ja teuraslaatuun. Kerätty koeaineisto mahdollisti tämän, koska saimme kaikista sioista yksilöllisten kasvustietojen ja punnitustietojen lisäksi myös yksilölliset teuras tiedot. Lihasikalan – ja koko ketjun tehokkuuden kannalta – tasalaatuinen ja -kokoinen porsasaines on välttämättömyys. Honkalan kokeessa kaikki loput siat teuras-tettiin 85 päivän kohdalla, vaikka osa sioista oli pieniä. Pienimmät porsaasat kyllä kasvoivat melko hyvin, mutta ne olisivat vaatineet vielä vähintään viikon lisää kasvatusaika. Lihasikalan olosuhteet ja rehu eivät ole pienelle porsaalle sopivat.

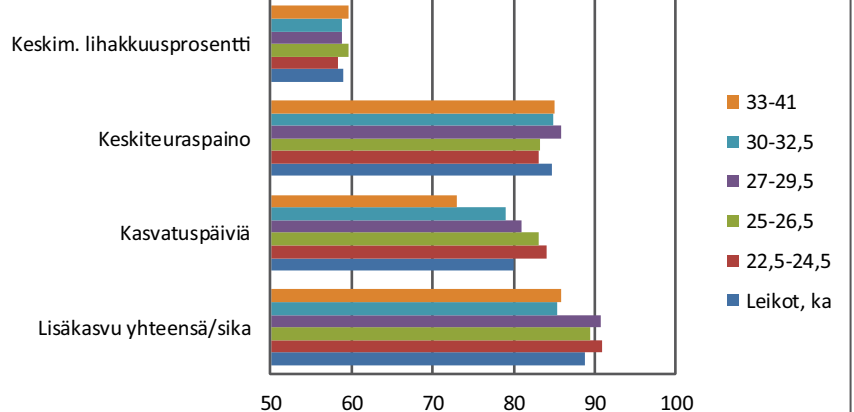
Lihasikalan kierto on erittäin merkityksellinen asia ketjun tasapainoiselle toiminnalle. Esimerkiksi vuoteen 2013 verrattuna lihasikalamme kiertävät tällä hetkellä noin 0,2–0,3 partiaa/vuosi nopeammin. Tämän avulla ketjumme läpi kulkee siis 35 000–50 000 porsasta enemmän kuin vuonna 2014. Porsastuotantotilan toimet vaikuttavat merkittävästi porsastasapainoon. Tärkeimmät porsaiden painoon vaikuttavat asiat ovat tiineyden kesto, emakoiden ruokinta ja imeytyskyky sekä välikasvatusajan ruokinta ja management.

Lihasikalan kierto ja porsaiden kysyntätilanne pysyvät hyvinä, kunhan porsastuotantotila tuottaa tasakokoista ja tasaisen genetiikan omaavaa porsasta. Väärään aikaan välitetty porsas lisää pahimmillaan kasvatusaika lihasikalassa noin 3–4 viikkoa. ●

VÄLITYSPAINON VAIKUTUS KASVUUN LIHASIKALASSA, IMISÄT

VÄLITYSPAINON VAIKUTUS KASVUUN LIHASIKALASSA, LEIKOT

Vauhtia porsaiden kasvulle

Uuden genetiikan rantautuminen haastaa myös porsaiden ruokinnan. Porsaan vieroituspaivon kehittymistä ja välikasvatusaikaa on tuettava oikeanlaisella ruokinnalla.

Agrosoftin porsastuotantotulosten keskiarvon mukaan Suomessa on vuonna 2013 tuotettu 25,1 porsasta emakkoa kohti vuodessa, mikä on reilut puoli porsasta enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Todennäköistä on, että tänä vuonna luku paranee ainakin saman verran. Pahnueiden koon kasvaminen johtaa helposti siihen, että vieroitetaan entistä pienempiä porsaita. Näin käy ainakin siinä tapauksessa, jos emakon ja porsaiden ruokintaa jatketaan vanhaan malliin.

Jos vielä imetysaikaa lyhennetään, jotta emakot säilyttäisivät kuntonsa paremmin, on vyyhti valmis. Pienenä vieroitettu porsas asettaa aivan uudenlaisia haasteita välikasvatukseen. Yhdeksän kiloa painavan porsaan kasvu lähtee välikasvatamossa aivan erilailla liikkeelle kuin kaksi kiloa pienemmän. Pieni porsas ei ole vielä valmis saamaan rehusta riittävästi irti elämiseen, kasvamiseen ja terveenä pysymiseen – ei ainakaan, jos rehustus imetyskaudella ja vieroituksen jälkeen ei ole kunnossa.

Porsaan on opittava syömään rehua

Emakon alla olevan ja välikasvatettavan porsaan ruokinta on tasapainoilua. Jotta porsas voi kasvaa, sen on pysyttävä terveenä. Porsaan ruuansulatuselimistön kehittymiseen voidaan vaikuttaa ruokinnalla. Imevälle porsaalle annettavan rehun ensimmäinen tarkoitus on totuttaa porsas syömään kiinteää rehua. Rehun ravitsemuksellinen laatu nousee arvoonsa vasta imetyskauden lopulla! Rehun pitää olla maistavaa, houkuttelevaa ja ravintoarvoiltaan sellaista, että se pieninäkin määrinä antaa porsaalle kasvun eväitä. Pääravintona imevällä porsaalla on kuitenkin emakon maito. Mitä aikaisemmin porsas alkaa syödä rehua emakon maidon ohella, sitä aikaisemmin porsaan ruuansulatuselimistö alkaa sopeutua rehun sulattamiseen.

ISON PAHNUEN RUOKINTA

Pieni määrä rehua herättää pikkuporsaan uteliaisuuden monta kertaa päivässä.

Useammin on parempi

Rehua pitää alkaa antaa porsaille jo noin viikon ikäisenä. Aluksi päiväannokset ovat todella pieniä – puhtaan muutamasta kymmenestä grammasta porsasta kohti. Rehu pitää jakaa mahdollisimman useassa erässä päivän aikana. Rehun jakamiselle useassa pienessä erässä on ainakin kaksi hyvää syytä:

1. Porsas on utelias. Aina kun jotain tapahtuu, porsaiden mielenkiinto herää. Pieni rehuera useasti päivässä herättää mielenkiinnon useammin.
2. Pieni porsas ei pysty syömään tai sulattamaan isoja määriä rehua ker-

rallaan. Toki useampi jakokerta tarkoittaa enemmän töitä, mutta kaikki rehu, mikä saadaan porsaan nahan alle ennen vieroitusta, auttaa porsasta vieroituksen jälkeen. Etenkin viimeisellä imetysviikolla porsaiden syömiä rehumäärä kasvaa rajusti ja vieroituspäivänä (28 pv:n iässä) porsaan pitäisi syödä jo 300 grammaa rehua päivässä.

Lisää vaihtoehtoja

Imetyskaudella tarjottavan rehun koostumuksella voidaan vaikuttaa porsaan ruuansulatuselimistön kehitykseen. A-Rehun uutusuoru A-Milkiwean Precoce on tarkoitettu porsaan ensimmäiseksi rehuksi. Sen haju ja maku hou-

kuttelevat porsasta rehun ääreen. Rehu sisältää runsaasti maitopohjaisia raaka-aineita ja kypsennettyä viljaa. Koostumus tukee porsaan ruuansulatuselimistön kehittymistä parhaalla mahdollisella tavalla. Precocen jälkeen siirtyminen seuraavaan rehuun, A-Profit Startteriin, on helppoa. Samalla rehulla tulisi jatkaa riittävän kauan vieroituksen jälkeen ja edelleen seuraavaan vieroitusrehuun tulisi siirtyä vaiheittain 3–5 päivän aikana. Vieroituksen jälkeinen aika on usein haastavin vaihe porsaan elämässä. Porsalle taataan hyvät lähtökohdat, kun vieroituksen jälkeen maltetaan jatkaa riittävän pitkään imetyskauden (kalliimmalla) rehulla. Suuressa merkityksessä on myös seuraava porsasrehu, jota porsaat syövät vieroitus iästä ja painosta riippuen 1–3 viikkoa vieroituksen jälkeen.

Muutoksia porsasrehun koostumuksessa

Tämän syksyn aikana A-PontevaStartin, A-PontevaPorsaan ja A-Kasvuporsaan koostumusta on uudistettu. Marraskuun alusta alkaen rehuja on tehty uusituin reseptein. Porsasrehuissamme on jo alkukeväästä alkaen turvauduttu hyvin sulavaan soijaproteiiniin valkuaisen lähteenä. Käyttämämme HP-soijaproteiini on läpikäynyt entsymaattisen käsittelyn, jolla soijan luontaisesti sisältämiä, porsaan ruuansulatusta häiritseviä, hiilihydraatteja ja valkuaisaineita on pilkottu pois. Soijaproteiinin sulavuus onkin erinomainen ja häiritsevien aineiden määrä huomattavan pieni. Lisäksi porsaan ruuansulatuselimistön työtä helpotetaan rehuun lisätyillä entsyymeillä. Rehuun on myös lisätty rehuhappoja, jotka osaltaan auttavat porsasta saamaan rehusta enemmän irti.

Marraskuun alusta porsasrehuihin lisätty elävä hiiva tukee porsaan suolen toimintakykyä. Kokemustemme mukaan elävä hiiva auttaa ripulien hallinnassa. Toinen muutos on porsaiden syöntihalun parantamiseksi lisätty tryptofaani-aminohappo. Näillä muutoksilla A-Rehulla on tarjota entistä parempi rehu vieroitetuille porsaille. Jatkossa myös rehujen valmistusta tullaan kehittämään, tähtäimessä ovat entistä toimivammat rehut porsaille. ●

Ketjuinformaation käsittelytapa on uudistunut

Ketjuinformaatiotieto on nyt entistä tärkeämpi. Teurastamon työnjohtajat käyttävät sitä entistä enemmän päivittäisen työn suunnittelussa, mikä tarkoittaa tarkoituksenmukaisempaa ja tiukempaa seurantaa. Samalla on hyvä huomioida, että lääkekirjanpitovaatimukset kiristyvät 1.12. voimaan tulevan uuden eläinten lääkityslainsäädännön vuoksi ja Sikavan kansallisen tason luokitusseuranta kiristyy sen myötä.

Muistathan, että ketjuinformaatiotietoja voi päivittää vielä 24 tuntia ennen teuraiden noutoa.

Vaihe 3: Ketjuinformaatio

Onko tilalla viranomaisten asettama rajoittavia määräyksiä?

Onko tilan eläimistä viimeisen vuoden aikana todettu jäämiä tai vieraita aineita?

Vakuutan, että kaikki tämän teuraserän eläimet tulevat piltopaikoilta, joka on teuraiden hakupäivänä Sikavan kansallisella tasolla.

Vakuutan, että kaikkien tämän teuraserän lihaskojen kasvatusta on kestänyt alle 18 viikkoa ja ilmoitetun teuraserän lihasosat ovat siten teurastusohjeita alle 7 kk ikäisiä. Vakuutus ei koske emakoita tai karjuja, jotka teurastetaan erikseen emakkoteurastamossa (Könan viertivaade).

Onko tilalla esiintynyt viimeisen vuoden aikana

Salmonellaa

Trioniä

Sikaruisua

Onko tilan sioissa todettu pandeemista säkäinfuenssaa viimeisen kuuden kuukauden aikana?

Muuta elintarviketurvallisuuteen vaikuttavaa?

Pahnueen pienimmäisten pelastukseksi

A-Rehu YoghurLac, vastasyntyneen porsaan pelastus

Kolme hyvää yhdessä: maitojauhe, maitohappobakteerit ja elektrolyytit.

A-Milkiwean Precoce, porsaan ensirehu

Tehty vain hyvin sulavista raaka-aineista → tukee porsaan ruuansulatuskanavan kehittymistä.

A-FermMix, avuksi vieroitukseen

Runsaasti maitohappobakteereja sisältävä valkuaisrehu. Ehkäisee porsasripulia vieroituksen jälkeen.

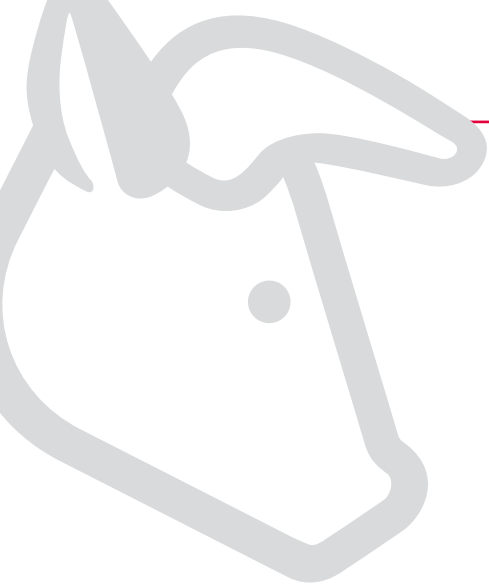
Tarvitsetko maksuaikaa?

A-Rahoituksella saat kätevästi joustoa laskujesi maksamiseen. Korko on tällä hetkellä 1,932 %.

Lisätietoja:
atriasika.fi tai 020 472 7325

Hovin tilan selvä työnjako:

Koneille rutiinit, ihmisille tarkkailu ja suunnittelu

Vaalan Veneheitossa, Hovin tilalla, keskitytään työn tekemiseen ja haetaan hyviä tuotantotuloksia. Suunnitelmallisella työllä pääsee tavoitteisiin, Petri Kurvinen sanoo.

Petri Kurvinen tuli Hovin tilan isännäksi vuonna 2008 agrologi AMK:ksi valmistuttuaan. Nyt tilan töissä ovat mukana myös avopuoliso Sini Simola ja Petrin äiti Inkeri Kurvinen. Agrologiopinnot antavat hyvän pohjan ponnistaa yrittäjänä eteenpäin, Petri toteaa. Teoriaopintojen lisäksi harjoittelu voi antaa paljon. Oman avartavan harjoittelukesänsä Petri vietti Pelson vankilassa. Hän kannustaakin nuoria agrologiopiskelijoita

miettimään harjoittelupaikkaa niin, että tila olisi mahdollisimman erilainen kuin kotitila. Niin harjoittelusta saa eniten irti.

Sukupolvenvaihdoksen jälkeen lähdettiin heti miettimään seuraavia kehitysaskelia ja robotinavettaa. Kesällä 2009 urakka alkoi säilörehusiilojen rakentamisella. Omia hiehoja jätettiin kasvamaan ja lisäksi ostettiin noin 30 eläintä muilta tiloilta. ”Eläinten hankinta olisi hyvä suunnitella ennakkoon ja aloittaa hankinta vähintään kaksi vuotta ennen navetan valmistumista. Eläinten hankinnassa kannattaa myös tehdä valintaa ja maksakin vähän enemmän siitä, että saa hyvää perimää karjaan”, Petri opastaa muita laajentajia.

Sinin tulo kuvioihin toi myönteisen tuulahduksen elämään. Sinin 10-vuotinen lomittajan ura on myös ammatillinen voimavara. ”Meidän oli alusta asti helppo jutella muun elämän ohella myös ammattiasioista”, Petri kiittää puolisoaan, mutta muistuttaa samalla, että pelkkää työtä ei elämä voi olla, vaan vapaa-aika ja irtautuminen arkirutiineista on tärkeää.

Apetta 10 kertaa päivässä

Kaksi täyttöpöytää, apemikseri ja matoruokkija hoitavat rehujen jakamisen 10 kertaa vuorokaudessa. Petri painottaa useamman ruokintajaon tuomaa etua kokonaissyönnissä. Tuotokseen nähden väkirehuprosentti pysyy suhteellisen alhaisena, kun lehmät syövät runsaasti nurmisäilörehua. Säilörehun laatuun panostetaan, ja koko ajan tavoitellaan maksimisyöntiä.

Omien rehujen analysointi tehdään tarkasti, jotta sille löydetään optimaali-

Vasikoiden päiväkasvutavoite on 1000 grammaa. ”Ja lähellä jo ollaan”, Petri ja Sini hymyilevät.

Niskasen eläinkuljettajat kehuvat Hovin tilan teuraiden lastaustilaa. ”Erillisestä tilasta naudat on helppo hakea kyytiin”, he toteavat.

nen täydennys. Suunnitelmat tekee Pro-Agrian maitotila-asiantuntija. ”Omaa aikaa ja seurantaa pitää kuitenkin tehdä koko ajan, että homma sujuu”, Petri ja Sini muistuttavat.

Säilörehua täydennetään A-Rehun viljapitoisella, Hovin tilalle räätälöidyllä seoksella, rypsirouheella ja kivennäisillä. Robotilla on houkutusrehuna tuotoksen mukaan annosteltava Tekno-Täysrehu. ”Se on vajaan kahden vuoden kokemuksella osoittautunut erittäin maistavaksi rehuksi ja täyttännyt odotukset loistavasti”, Petri kehuu. Kierto on ollut robotilla hyvä, eikä erikseen lypsylle haettavia juurikaan ole.

Sekstatulla siemenellä ja alkiosiiroilla vauhtia jalostukseen

Sekstattua siementä käytetään noin 15 %:lle lehmistä ja liharotuista noin 30 %:lle. Odotusarvoltaan hyvillä hiehoilla laitetaan myös sekstattua siementä. Jalostus näkyy myös tuotantoluvuissa. Keskituotos on tällä hetkellä reilu 11 000 kg – maidon rasvapitoisuus reilu 4 % ja valkuainen 3,5 %. Tavoitteena on ylläpitää nykyistä tuotostasoa.

Tekniikka arjen apuna

Aktiivisuusmittauslaitteet helpottavat eläinten kiimantarkkailua. Mittarit ovat käytössä niin lehmillä kuin siemennysikää lähestyvillä hiehoilla. Robotin vaakalaitteen avulla tarkkaillaan lehmien päivittäistä syöntiä. Jos eläin syö huo-

nosti, ilmoittaa vaaka heti painon putoamisesta. Näin ruokintahäiriöön voi reagoida jo ennen kuin niitä huomaa silmällä, Petri kertoo. Kuntoluokitus tehdään tilalla edelleen silmämääräisesti, silloin lehmät näkee kokonaisvaltaisemmin.

Kun automaattit tekevät lypsy- ja ruokintatyön, jää tarkkailuun paljon aikaa. Koneiden antaman tiedon läpikäyntiin menee joka päivä puolisen tuntia, Petri kertoo. Navetassa käytetään myös paljon aikaa tarkkailuun karjan seassa. Koneiden tuottaman tiedon analysoi Petri, silmämääräisen karjantarkkailun hoitavat Sini ja Petrin äiti. Havainnoista keskustellaan päivittäin, tehdään yhteisiä päätöksiä ja ryhdytään toimenpiteisiin mahdollisimman pian.

Ulkopuolinen mielipide on tervetullut

Neuvontapalveluiden käyttö ja muiden alan ihmisten tuoma tieto ja näkemykset ovat tilalle tervetulleita. Niitä soveltamalla omaa tilaa pystyy kehittämään eteenpäin eikä tilasokeus pääse iskemään, Petri toteaa. Koulutuksista saa uusia toimintamalleja ja aina mahdollisuuden kokeilla jotain uutta, hän jatkaa.

Huomio nuorisoon

Tilalla on tavoitteena saada pikkuvasikoiden päiväkasvu 1000 grammaan. Lähellä tavoitetta jo ollaankin, mutta panostukset ja opiskelu asian tiimoilta

jatkuvat edelleen. Hyvä perustus antaa pohjan kehittyä hyväksi lehmäksi, Sini muistuttaa.

Vastasyntynyt vasikka saa ternimaidon heti poikimisen jälkeen niin paljon kuin jaksaa juoda. Vasikat ovat maitojuotolla noin 10 päivää. Maitoa annetaan kaksi kertaa päivässä, 3–4 litraa kerralla. 10 päivän ikäisenä ne siirtyvät automaattille, jossa juomana on Fokkamel Plus C. Vasikkarehua ja säilörehua on vapaasti tarjolla alusta asti.

Omaan uudistukseen jäävät lehmävasikat vieroitetaan 75 päivän ikäisenä. Siitä lähtien ne saavat lehmien appeen lisäksi vasikkarehua vajaan kilon päivässä. Lehmien ape on käytössä vuoden ikään asti, jonka jälkeen ruokinnassa siirrytään laihemmalle hiehoapelle.

Kiitosta kiirelehmäpalvelulle

Vasikka- ja teurasasioissa tila on tehnyt pitkään yhteistyötä Atrian kanssa. ”Kumppanuus Atrian kanssa on luonteva ja helppo ja erityisesti kiirelehmäpalvelu hyvä asia”, Petri toteaa. Vasikatkin lähtevät välitykseen pääsääntöisesti hyvin, mutta ruuhkatilanteiden varalle ja uudistuseläimiä varten tilalla on suunnitteilla laajennus vasikoille, jossa otetaan entistä enemmän huomioon erikikäisten vasikoiden tarpeet, kuivitus ja tyhjennys. ●

Kuvat: Pekka Agarth ja Ari Salmela

Kuva: Mikko Halvari

Pulkkasille töitä ja Purnuvaaraan elämää

Suvi ja Tuomo Pulkkasen upouuden nautakasvattamon avoimia ovia vietettiin 14.10. Kuusamossa. Uusi kasvattamo on herättänyt paljon kiinnostusta alueella.

Pulkkaset aloittivat kasvinviljelytilana vuonna 2013. Parisunnalle oli alusta asti selvää, että kunhan peltoalaa saadaan riittävästi, ryhdytään kasvattamaan eläimiä. Peltoa hankittiin lisää niin rai-vaamalla kuin vuokraamallaakin. Pinta-alaa on edelleen tarkoitus kasvattaa.

Maitotilan poikana Tuomo toivoi saavansa joku päivä oman maatilan. Kun maajussille löytyi samanhenkinen morsian, oli investointipäätös helppo tehdä. Visioiden lisäksi laskelmat näyttivät hyviltä ja kannattavilta. A-Tuottajien investointilisällä oli myös merkitystä investointipäätöksen tekemiselle. Kysyntä ja tarve kasvattamolle ja lisäkasvatuspaikoille oli rahoittajille positiivinen asia, ja pankki ja ELY-keskus suhtautuivat hankkeeseen myönteisesti.

Investointiin vaikutti myös se, että koko Purnuvaaran seutu jäi ilman karjatilaa viimeisenkin maitotilan lopetettua toimintansa. ”Pidämme tärkeänä, että maaseutu pysyy asuttuna ja pellot vihreänä”, Suvi sanoo.

Haaveista todeksi

Kasvattamossa on 240 paikkaa, ja eläimet kasvatetaan tilalla ternistä teuraaksi. Vasikkajuottamossa on koneellinen ilmanvaihto. Makuualueet on kesto-kuivitettu. Loppukasvattamoon rakennettiin vinokuivikepohja ja karinakoot mitoitettiin eläinten iän mukaan. Investointiin sisältyi myös apevaunu, lantalat, rehu- ja kuivikevarastot sekä väkirehushiilo.

Rakentamiseen haettiin ideoita ja mallia muilta tiloilta. Osalla vierailuista

olin mukana myös minä tilan asiakkuuspäällikkönä. Tilavierailujen avulla rakennuksen yksityiskohtiin ja pohjaratkaisuihin saatiin tietoja, sekä eläinhoidosta yleisesti kokemuksia.

”Rakentaminen on sujunut pääpiirteittäin suunnitelmien mukaan. Pohjatyöt tehtiin keväällä ja elementtien pystytykseen päästiin heinäkuun loppupuolella. Eläimet saatiin siirrettyä loppukasvattamoon alkuperäisen aikataulun mukaan syyskuussa. Vasikkajuottamo valmistui avajaisiin mennessä. Pääurakoitsijana on toiminut RKL Poukkula Oy.

Investoinnin lopullinen hinta ei vielä ole tiedossa, mutta vaikuttaa siltä että budjetti ylittyy jonkin verran”, Tuomo kertoo rakennusaikaa.

Tyytyväiset asukkaat

Nyt kasvattamo on täynnä ja ensimmäinen ternivasikkaerä juotossa. Loppukasvattamo on täytetty välikasvatetuilla vasikoilla nopealla aikataululla, mikä mahdollistaa hyvän teurasmäärän ensi vuonna.

Arki on lähtenyt sujumaan loppukasvattamon osalta tosi hyvin, jopa paremmin kuin odotettiin, Suvi kertoo. Sonnit ovat rauhallisia ja tyytyväisiä. Ne ovat myös kasvaneet hyvin eikä terveysongelmia juurikaan ole ollut. Eläimet olivat kesän laitumella aperuokinnassa, ja siirto laitumelta navettaan onnistui hyvin. Juottamo on myös saanut ensimmäiset vasikat juottoon, ja arkeen päästy käsiksi tosisiaan.

Töitä molemmille

Tila työllistää Suvin täysipäiväisesti, Tuomo jatkaa palkkatöissä. Eläinten hoidon päävastuu on Suvilla ja Tuomo on vapaillaan apuna. Peltotyöt ja muut konetyöt ovat Tuomon vastuulla. Tarvittaessa Kuusamosta löytyy hyvin urakoitsijoita, mutta pääosin peltotyöt hoidetaan itse. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden tilojen kanssa, tietoa ja apua jaetaan lähitilojen kanssa aktiivisesti.

Pitkän ja lumisen talven haasteet

Kuusamossa on pitkä talvi, mikä luonnollisesti vaikuttaa tilan arkeen. Investointien myötä lumityöt kasvavat, kun puhtaina pidettäviä ovien edustoja on paljon enemmän. Juottamon lämmitys ja lämmin vesi tuotetaan hakelämpökeskuksella. Lannanpoistoa jaksotetaan kovimpien pakkasten aikaan ja ennakoidaan mahdollisimman hyvin. Eläimet on suojattu vedolta molemmissa navetoissa. ”Sääolosuhteet otettiin huomioon jo suunnittelupöydällä ja vaikka kasvattamo on kylmä, uskomme eläinten pärjäävän siellä hyvin”, Tuomo toteaa.

Jäljitettävyydellä lähemmäs kuluttajaa

”Jäljitettävyys on tosi hyvä juttu. On tärkeää että elintarvikeketju on läpinäkyvä ja jäljitettävissä kokonaan. Oman tilan nimi lihapaketin etiketissä on tosi hienoa, uskomme että se tuo tilat lähemmäksi kuluttajaa”, Suvi ja Tuomo toteavat lopuksi tyytyväisinä. ●

Kylmä kasvattamo toimii pohjoisessakin, kun pitkä talvi huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa. Eläinten suojaaminen vedolta on kaikkein tärkeintä.

Viljatilasta vasikoiden kasvattajaksi

Annu ja Marko Jantunen toteuttivat suunnitelmansa omasta vasikkakasvattamosta. Navetassa kasvaa nyt 165 ternivasikkaa ja isäntäpari on puolen vuoden kokemuksella tyytyväinen tuotantosuunnan vaihtoon.

Asikkalalaisen Jantusten kahdeksanlapsisen perheen isommat lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa ja pienemmätkin alkavat olla oma-toimisia. Ajatus mielekkäästä työstä kotona yrittäen alkoi kypsä pikkuhiljaa. Marko tekee viljatilain töiden lisäksi paljon kaivinkoneurakointia, mutta Annu halusi uusia tuulia työrintamalla.

Vauhdilla eteenpäin

Kaupungista lähtöisin oleva Annu oli haaveillut maatilan emännyydestä pikukutyöstä saakka. Markolla oli kokemusta sonnien kasvattamisesta vajaan 20 vuoden takaa, ja molemmat pitävät eläimistä. Kesäkuussa 2013 Marko sitten soitti Atrian lihanautatilojen asiakkuuspäällikkö Raimo Murtoniemelle. Kolme päivää myöhemmin Raimo oli jo suunnittelemassa uutta tuotantomuotoa tilalle.

Alun perin oli tarkoitus remontoida tilat vanhaan navettaan, mutta useamman tilavierailun jälkeen Jantuset päätyivät rakentamaan uuden 165-paikkaisen juottamon. Suunnittelu eteni vauhdilla. Kaksi kuukautta suunnittelun aloittamisesta investointitukipaperit jätettiin Ely-keskukseen ja siitä kaksi kuukautta myöhemmin aloitettiin pohjan kaivaminen. Ensimmäiset ternivasikat siirtyivät Jantusten hoiviin viime huhtikuussa.

Karjasilmä kehittyi nopeasti

Vasikoiden hoito ei ole ollut aivan ongelmaton ja monta uutta asiaa on joutunut opettelemaan. ”Sairastuneiden vasikoiden hoitaminen on työlästä, mutta samalla rutiinit ja karjasilmä ovat kehittyneet hurjasti”, Annu kertoo menettänyt puolta vuotta. Jantusten kokemusten mukaan nuorena tulleet vasikat pysyvät paremmin terveinä.

Tärkeä lenkki nautaketjussa

Jantuset uskovat, että maitotilat haluavat lähettää välitykseen hyviä vasikoita, mutta ymmärtävät, että esimerkiksi kaksosvasikat voivat jäädä pienikokoisiksi. ”Jos maitotilalle ei tule vasikoita, lehmät eivät lypsä. Jos välikasvattamo ei saa vasikoita, me emme saa leipää”, Marko tiivistää koko vasikkaketjun tärkeyttä.

Terve vasikka-aines on kaikkien etu. Kasvattamossa heikkokuntoinen vasikka aiheuttaa päänvaivaa ja toisaalta voi tartuttaa muut vasikat. Jantuset luottavat vasikkakusien ammattitaitoon vasikoita hakiessa ja heistä on tullut jo hyviä tuttuja. Loppukasvattajille Jantuset haluavat kasvattaa terveitä hyvin kasvaneita vasikoita, joita itsekin mielellään kasvattaisi. Jokaisesta osastosta löytyy muutama lempivasikka, joiden laittaminen loppukasvattamoon on hiukan haikeaa. Toisaalta se mahdollistaa uuden ternivasikkaryhmän saapumisen.

Tilalla ollaan edelleen sitä mieltä, että vasikoiden kasvattaminen olisi pitänyt aloittaa jo kymmenen vuotta sitten. Perheen ammattilypeys huokuu myös vasikoiden hyvinvointiin ja kasvuun. Lisäksi perheen Eemeli-poika on jo ilmoittanut menevänsä opiskelemaan maatalousoppilaitokseen. ●

Pieksämäen poikakoti 10 vuotta

Suomessa elettiin valtavaa emolehmäbuuria 2000-luvun alkuvuosina. Monet maitotilat siirtyivät emolehmätuotantoon. Alkavat tilat tarvitsivat sekä emoja että siitossonneja karjoihinsa. Siitospeläinten hankintaan oli haettavissa investointitukea, mutta eläinten valintaan ja hankintaan tarvittiin monenlaista muutakin apua.

A-Tuottajat hallinnoi useita hankkeita niihin aikoihin. TuKeVa Kumppanuus-hankkeen resurssien voimin aloitettiin syksyllä 2004 siitossonnikasvattamo- eli ns. poikakotitoiminta. Tavoitteena oli ja on edelleen tuottaa mahdollisimman hyviä nuorsonneja emolehmätiloille ja myydä ne huutokaupalla. Tähän mennessä siitokseen on myyty 415 poikakotisonnia.

Syksyllä 2004 ensimmäiset puhdasrotuiset sonnivasikat siirrettiin emolehmätarkkailutiloilta Sotkamoon Ahti Hyvösen tilalle perustettuun siitossonnikasvattamoon. Sonnit edustivat viittä liharotua. Juha Alatalo organisoijaksi ja suunnittelijaksi A-Tuottajien puolelta ja Finn Beefin Katri Strohecker sekä Anne-Marie Rosenlew olivat vastuussa eläinten valinnasta ja punnitus- ym. käytännön toimien alkuunsaattamisesta. Jalostusagronomi Seppo Niskanen teki sonneille rakenearvos-

telun. Ensimmäinen sonnihuutokauppa pidettiin 13.4.2005. Meklarina on toiminut ensimmäisestä huutokaupasta asti Raimo Murtoniemi, nykyinen lihatilojen asiakkuuspäällikkö.

Poikakotitoiminta keskitettiin Pieksämäelle

Toiminnan lähdettyä mukavasti liikkeelle ja tarjolla olevien siitossonnikelaiden määrän lisääntyessä aloitettiin seuraavana syksynä poikakotitoiminta myös Arne ja Vivili Ylösen tilalla Pieksämäellä. Aluksi molemmissa oli laaja rotuvalikoima, mutta myöhemmin rodut jaettiin. Huutokauppa edeltävät rakenearvostelut, kivistutkimukset ja vuodenpainopunnitukset työllistivät, mutta toivat sonneille merkittävää lisäarvoa. Rakenearvostelijana toimi monena vuonna Ruotsin siitossonnikasvattamon rakenearvostelija Per Mårtensson. Perin kautta saimme verrattua Suomen poikia Ruotsin vastaaviin poi-

Seuraa meitä!

Poikakodin elämää seurataan koko vuosi AtriaNauta -blogissa www.atrianauta.fi

kiin rakenteen suhteen.

Siitossonnien myyntimäärät eivät kuitenkaan kehittyneet samassa tahdissa kasvukokeeseen valittujen sonnien määrän kanssa, ja moni hyväkin sonni jäi myymättä. Ei ollut enää järkevää pitää kahta erillistä siitossonnikasvattamoa vaan pyrkiä saamaan pienemällä paikkamäärällä yhdessä paikassa sama määrä sonneja myytyä siitokseen. Tämä vaati voimakkaampaa esikarsintaa. Siitossonnikasvattamo jatkui Pieksämäellä, joka oli sijainniltaan keskimäärin helpompi sekä vasikoiden tuonnin että ostajille viennin suhteen. Tänä syksynä alkanut kasvukoe on Pieksämäellä kymmenes. ●

Sonnihuutokauppaan saapuu joka kevät tuttuja ostajia. Siitä on tullut monille turvallinen ja hyväksi havaittu tapa hankkia uusi sonni. Tämä ilahduttaa toiminnassa mukana olevia samalla kun lisää suorituspaineita. Joka vuosi on pyrittävä saamaan tarjolle luottamuksen arvoisia sonneja.

Kasvuilla kassa kuntoon

Viljan hinnannousu vuonna 2010 sai monen loppukasvattamon keventämään ruokintaa. Jälkeenpäin tarkasteltuna muutoksesta seurasi tiloille merkittäviä tappioita, mutta onneksi muutos parempaan on mahdollista tehdä nopeastikin. Onnelan tila on siitä hyvä esimerkki.

Onnelan tilalla Joensuun Niittylahdessa kasvaa 420 lihanautaa Timo Tahvanaisen ja Heidi Pirosen hällässä huomassa. Timo tuli isännäksi taloon vuonna 1999 ostaessaan tilan isältään. Suvun hallussa tila on ollut 1950-luvulta ja Timo on kolmas sukupolvi, joka viljelee tilaa.

Jatkuvaa kehitystä

Timon aloittaessa tilalla oli peltoa noin 85 hehtaaria ja navetassa ammuu noin 150 lihanautaa ja 20 emolehmää. ”Vuosi oli 2006, kun ruvettiin miettimään uutta kasvattamoa sonnipojille yhdessä AtriaNauta -ihmisten kanssa. Kesällä 2007 rakennettiin 250-paikkainen laajennus entisen kasvattamon jatkeeksi. Laajennuksen jälkeen kasvattamossa oli paikat 320 sonnille välikasvatetuista vasikoista lähtien. Viime talveen saakka vanhassa ylänavetassa oli myös sonneja, mutta tulimme siihen tulokseen, että vanha kasvattamo soveltuu rakenteiltaan paremmin hiehojen kasvatukseen. Nyt siellä kasvaa 100 hiehoa ja ratkaisu tuntuu täysin oikealta”, kertoo Timo.

Oppia kantapään kautta

Kuten niin monella muullakin tilalla, myös Onnelassa viljan käyttöä vähennettiin sen hinnan noustessa voimakkaasti vuoden 2010 lopulla ja siitä eteenpäin. Ruokinnan väkevyys putosi aiemmasta n. 11,4 ME/kgka tasosta noin 10,8 ME/kgka tasolle. Väkirehuprosentti tippui alle 35:een. Samanaikaisesti säilörehujen D-arvot olivat normaalia alhaisemmat. Nämä seikat yhdessä johtivat siihen, että kasvut ja teuraspainot lähtivät luisuun.

”Kun viljan hinta nousi syksyllä 2010, hiipi mieleen ajatus, että väkirehua kannattaisi syöttää vähemmän kuin ennen. Näin jälkikäteen asiaa tarkastellessa huomaa, että eipä olisi kannattanut. Enemmän tuli takkiin kasvujen, teuraspainojen ja rehuhyötysuhteen heikkenemisen kautta kuin viljan ostossa säästi”, toteaa Timo.

Uuteen nousuun

”Viime talvena heräsi ajatus, että noinkohan tuo kannatti, se viljan syötön vähentäminen. Tuotannon kate aleni samaa kyytiä kasvujen ja teuraspainojen kanssa. Keskustelu asiakkuuspäällikön kanssa ja

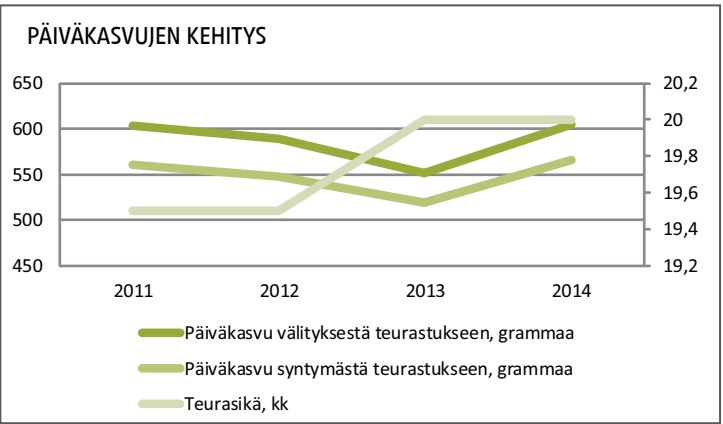
katelaskelmat vahvistivat sen mitä olin ajatellut: Kasvut on saatava takaisin yli 600 grammaan”, Timo kertoo.

Tila liittyi Pihviakatemiaan ja porukassa mietittiin tavoitetasot mm. kasvuille ja teuraspainoille. Merkittävä ruokinnan muutos tehtiin keväällä 2014. Ruokinnan väkevyys nostettiin ensin tasolle 11,5 ME/kgka ja säilörehun D-arvon parantuessa uuden sadon myötä väkevyyttä ruuvattiin vielä ylöspäin tasolle 11,7 ME/kgka. Säilörehun D-arvo on nyt noin 69 ja väkirehuprosentti 45 %. Säilörehunäytteet otetaan järjestelmällisesti kaikista erilaisista säilörehuista ja murskesäilötty vilja analysoidaan myös. Ruokintasuunnitelma päivitetään aina rehujen vaihtuessa. Ruokinnan suunnittelun tekee Juha Ryhänen.

Ruokinnan muutos alkoi näkyä kohdullisen pian. Jokainen teuraserä on ollut edellistä parempi ja nyt mennään jo yli 600 gramman päiväkasvuvauhtia ja yli 370 kg keskiteuraspainon. Tätä vauhtia 650 gramman päiväkasvu välityksestä teurastukseen saavutetaan ensi talvena ja teurasikä alenee lähemmäksi 18 kuukautta. Hiehojen päiväkasvu on

- ONNELAN TILA**
- 320 sonnia
 - 100 hiehoa
 - 357 hehtaaria viljelyksessä
 - Lisäksi kaivuri-yritystoimintaa

jo nyt reilusti yli 500 grammaa välityksestä teurastukseen. Muutos näkyy jo tilipussissakin. Arviolta kate on parantunut jo nyt yli 10 % viime vuodesta.

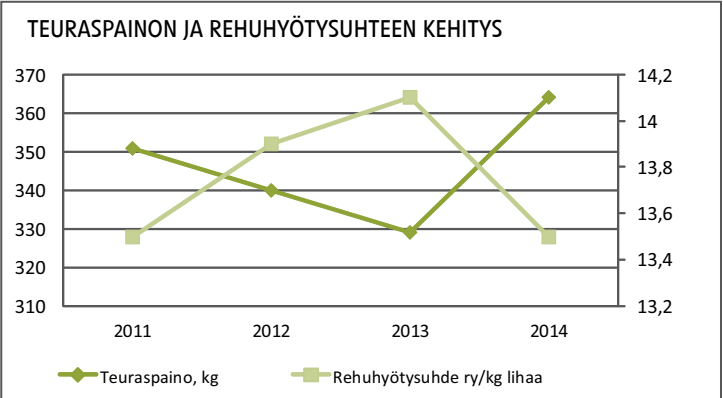
Panostusta nurmentuotantoon

Nurmesta se kaikki lähtee. Ruokinta suunnitellaan aina säilörehuun perustuen, joten mitä parempaa säilörehua, sitä paremmat mahdollisuudet hyviin kasvuihin ja katteeseen ovat olemassa.

Onnelan tilalla on panostettu voimakkaasti nurmentuotantoon viimeisen 2 vuoden ajan. Erityistä huomiota on kiinnitetty oikea-aikaiseen korjuuseen. Paalirehusta on siirrytty takaisin laaka-siilosäilöntään, jolloin rehusta on saatu tasalaatuisempaa. Lisäksi viime keväänä hankittiin uudet nurmilajikkeet, jotka tukevat tilan kahden korjuukerran strategiaa tavoitteena saada hyvin sulavaa säilörehua. Lajikeseoksena on käytössä A-Rehun Sulava Energianurmi-seos. Ensi talvena tilalle tehdään Pihviakatemian tiimoilta nurmentuotannon kehittämisuunnitelma, jossa koko tilan kasvinviljely käydään läpi strategiasta käytännön suunnitelman tasolle. Ensi keväänä aloitetaan myös lietteen sijoittaminen nurmikasvustoon uudella multaimella, mistä oletetaan saatavan lisää potkua nurmen kasvuun.

Tulevaisuus

Peltopinta-ala on lisääntynyt viime vuosina niin, että tila alkaa olla rehuomavarainen myös viljan suhteen. Tulevien vuosien uskotaan Onnelan tilalla tuovan mukanaan satotasojen nousua, mikä mahdollistaa eläinpaikkojen merkittävän lisäämisen. Jo nyt asiaa on silloin tällöin pohdittu. Tällä hetkellä fokusena on kuitenkin nykyisen tuotannon virittäminen viimeisen päälle iskuun.

Kehitysapu ja hyvinvointia

Isolla tilalla kaikkea ei ennätä tehdä itse. Niinpä tilalla on palkattuja työntekijöitä, jotka auttavat arjen pyörittämisessä. Onnelan tila onkin siinä mielessä onnekas, että tilalle on saatu hyvät motivoituneet ja luotettavat työntekijät, mitä isäntäväki pitää erittäin tärkeänä asiana. ”On mukavaa, että joskus voi ihan oikeasti pitää lomaa, kun tietää että tilalla hommat tulee kunnolla tehtyä, vaikka itse ei paikan päällä oli-

sikaan”, Timo ja Heidi toteavat. Onnelan tilan työntekijät saavat palkkaan bonusta alhaisesta kuolleisuudesta ja hyvistä päiväkasvuista.

Onnelassa arvostetaan myös Atria-Nauta -asiantuntijapalveluita. ”On hirveän hyvä asia, että teidän kanssa voi keskustella ja yhdessä miettiä tilan kehittämistä, ruokintaa, rehustusta ja ongelmien ratkaisuja. Apua ja tietoa saa silloin kun sitä tarvitsee.” kertoo Heidi. ●

Kuvat: Ville Kokkola

Sonnien ruokinnan väkevyttä nostettiin kevättalvella 2014. Sen jälkeen tulokset ovat kehittyneet nopeasti, Timo ja Heidi kertovat.

Puhtaat eläimet luovat mielenrauhaa

Puhtaat eläimet kasvavat erinomaisesti ja ovat hyväkuntoisia. Miten eläimet sitten saadaan pidettyä puhtaina?

Nasevan tilakäyntien yhteenvedot tukevat sotkamolaisen luomunaudan kasvatija Pasi Korhosen käsitystä eläinten puhtauden tärkeydestä. ”En usko, että tuotanto voi kannattaa, jos eläimet ovat likaisia. Vain puhtaat ja kuivat olosuhteet mahdollistavat riittävän syönnin ja levon. Eläinten puhtautteen sijoitetut eurot tulevat takaisin, kun ratkaisut valitaan niin, etteivät kustannukset karkaa käsistä eikä puhtauttasta tarvitse tinkiä”, Pasi toteaa.

Esimerkiksi tilaa on varattava riittävästi, jotta kuivikkeiden käyttötarve pysyy kohtuullisena. Pasi mielestä puhtaus on merkki eläinten hyvinvoinnista, hyvistä olosuhteista ja tuottajan vastuullisuudesta. On mukava katella, kun puhtaat eläimet makaavat ja märehyvät. Se tuo mielenrauhaa ja varmuutta siitä, että itsekkin pärjää, kun eläimillä on kaikki kunnossa.

Valvojan karumpi arki

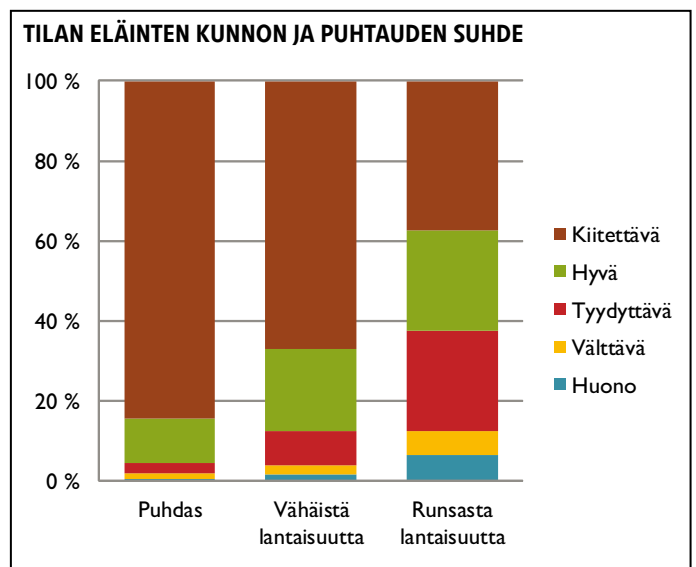
Naseva-käyntien mukaan lievää lantaisuutta esiintyy runsaalla viidenneksellä pitopaikoista ja runsasta lantaisuutta vain yksittäisissä pitopaikoissa. Seinäjoen kaupungin valvontaeläinlääkäri Helena

Koskentalon näkökulmasta tilanne on

paljon karumpi. Eläinsuojeluvalvonnassa tulee tuon tuostakin eteen nautakasvattamoita, joissa esiintyy likaisuutta, jota valvontaeläinlääkäri ei voi hyväksyä. Ongelma piilee usein siinä, että eläinmäärä tilalla on liian suuri käytettävissä olevaan työvoimaan nähden ja tilat ovat vanhat tai suunniteltu ilman asiantuntija-apua. Taustalla on usein myös tuottajan varttunut ikä ja sen tuoma investointihaluttomuus.

Puhtaanapito on sijoitus, jonka saa takaisin.

Viereisestä kaaviosta voi nähdä, että 90 % puhtaita eläimiä kasvataneista tiloista kasvatetaan hyväkuntoisia ja erinomaisesti kasvavia sonneja. Jos lantaisuutta todettiin runsaasti, yleiskunniltaan kiitettäviä eläimiä oli vain 40 % tiloista. Käyttötymisen ja eläintenterveyden osalta havaittiin vastaava suhde.

Usein myös kuvitellaan, että lihanautojen kasvatus on helppoa ja vähätöistä. Kun ruokinta, juotto ja puhtaanapito tehdään ”vasemmalla jalalla”, on kasvu huonoa. Aina ei myöskään muisteta, että lantaisuudesta voi seurata myös tukipidätyksiä.

Tilasokeutta taustalla

Ongelmatiloilla uskotaan yleensä, että vika on pelkästään tilaratkaisuissa ja ratkeaisi, kun pankista saisi lainan uusien tilojen rakentamiseen. Pankeissa taas ollaan niin viisaita ja varovaisia, että lainaa ei anneta, jos maitotuotos tai päiväkasvu on selvästi valtakunnan keskiarvon alapuolella. Ratkaisun pitäisi siis löytyä olemassa olevien rakenteiden halvasta ja järkevästä remontoimisesta. Kun lantaisuus on jatkunut normaalina olotilana vuosikausia, voi olla vaikea nähdä, että asiat tosiaan voisivat olla toisin. Valitettavan monet asiantuntijatkin hyväksy-

vät yleensä lantaisuuden todeten, ettei sille mitään mahda, Helena toteaa.

Perusasiat auttavat puhtaanapidossa

- Riittävästi kuivikkeita
- Riittävästi tilaa
- Rehu kuitupitoista ja sitä kautta lanta kiinteää
- Ilmanvaihto toimii ja navetta on kuiva
- Juomalaitteet toimivat
- Likaantuneille eläimille karjarahjoja tai karvojen leikkaus asianmukaisissa käsittelytiloissa
(Tarkemmat ohjeet löytyvät ETT:n nettisivuilta.)

Kertaalleen likaantuneet eläimet puhdistuvat itsestään valitettavan hitaasti. Jokaisen tilan kannattaa valita asiakkuuspäällikkönsä tai oman eläinlääkäriänsä kanssa olosuhteisiinsa parhaiten sopivat keinot nautojen puhtauden varmistamiseksi. Se rauhoittaa eläimet syömään ja tuo tuottajalle onnistumisvarmuutta ja mielenrauhaa. ●

Tosi, Tempo, Vahva, Tekno ja Tuotto – nimet täysrehua myöten ja hintakin kohdillaan!

ideaalia

Tarvitsetko maksuaikaa?

A-Rahoituksella saat kätevästi joustoa laskujesi maksamiseen. Korko on tällä hetkellä 1,932 %.

TosiTäysrehu

Uusi TosiTäysrehu sisältää runsaasti lypsättävää valkuaisista. Valkuaisella on väkirehun komponenteista tutkitusti paras tuotosvaste.

Energia 12,3 MJ/kg ka
OIV 117 g/kg ka

TempoTäysrehu

TempoTäysrehu on runsaan säilörehun ohelle tarkoitettu monipuolinen täysväkirehu, joka tarjoaa rahoille täyden vastineen erinomaisella hintalaatusuhteella.

Energia 12,5 MJ/kg ka
OIV 116 g/kg ka

VahvaTäysrehu

VahvaTäysrehu on energia- ja valkuaispitoinen täysrehu korkeisiin tuotoksiin ja myös heikommin sulavan täysrehun täydentämiseen.

Energia 12,7 MJ/kg ka
OIV 120 g/kg ka

TeknoTäysrehu^{EH}

TeknoTäysrehu^{EH} on korkeatuottoisten karjojen moderni ja erittäin suosittu tuote.

Energia 12,8 MJ/kg ka
OIV 115 g/kg ka

TuottoTäysrehu^{EH}

TuottoTäysrehu^{EH} on huippukarjojen energiapitoinen täysväkirehu, joka sopii myös sulavuudeltaan alemman säilörehun täydennykseen.

Energia 13,0 MJ/kg ka
OIV 120 g/kg ka

AtriaNauta

atrianauta.fi tai 020 472 7060

Mutkattoman edelläkävijän
matka jatkuu...

Kehitys vaatii uskallusta uuden kokeiluun

Jos kukaan ei koskaan kokeile mitään uutta, ei mikään muutu ja kehity. Ajatus on kannustanut Rantalan broileritilaa osallistumaan erilaisiin tuotanto- ja rehukokeiluihin jo kahden sukupolven ajan.

Rantalan tilalla on kasvatettu broilereita vuodesta 1986. Tuotanto on tuplattu kahteen otteeseen, ensin 30 000 lintuun ja nyt tilaa löytyy 60 000 linnulle. Sukupolvenvaihdos tehtiin vuonna 2004, mutta Suvin vanhemmat ovat edelleen tärkeä osa arkea ja päivittäin mukana tilan töissä.

Hellanmaan broilerimafia – yhteistyötä parhaimmillaan

Rantalan tila sijaitsee Lapuan Hellanmaassa. Kahden muun samalla kylällä

sijaitsevan broileritilan välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Leikkisästi Hellanmaan broilerimafiaksi kutsutusta porukasta on paljon tukea toisilleen, Suvi kiittelee Jussi Kangasta ja Lasse Rajalaa. Tiloilla on yhteinen kuivaaja ja joitakin yhteisiä koneita, tosin tilakoon kasva-

essa osasta kimppakoneita on jouduttu luopumaan.

Yhteistyötä tehdään myös lintuihin liittyen. Rakennushankkeita on tehty yhdessä ja hallien tuotantolaitteet ovat kaikilla samanlaiset. Näin toista on helppo käydä tarpeen tullen paikkaamassa, kun koneet ja ohjelmat ovat tuttuja. ”Varaosat löytyvät usein naapurista, jos hallissa jotain hajoaa”, Suvi sanoo ja jatkaa: ”Untuvikkojakin ollaan yleensä aina kaikki yhdessä ottamassa vastaan, niin työ käy joutuisammin”.

Hyvällä valmistelulla onnistuneisiin kasvuihin

”Hallin pitää olla viimeisen päälle kunossa, kun untuvikot tulevat. Muuten kasvuun lähtö ei onnistu ja tavoitteista pudotaan heti alkuvaiheessa”, Suvi sanoo. Ensimmäisen viikon aikana painoa pitää tulla noin 200 grammaa. Jos sitä ei saavuteta, on eroa vaikeaa kirriä umpeen loppukasvatusaikana.

Hellä ja tarkka huolenpito auttaa onnistumaan

Kun lähtö on onnistunut, on työ siitä eteenpäin pitkälti tarkkailua ja säätämistä. ”Käyn hallissa joka päivä samoihin aikoihin ja huomaan heti, jos jokin ei ole niin kuin pitäisi. Jos näin käy, ongelmaan pitää tarttua heti – broilereiden kanssa ei voi odottaa seuraavaan päivään”, Suvi muistuttaa.

Pidemmällä aikavälillä onnistumiselle on tärkeää myös jatkuva halu oppia uutta. Jokaisesta koulutuksesta jää jotain uutta mieleen ja toisten tuottajien kanssa puhuessa oppii ja saa rohkeutta kokeilla uusia asioita omallakin tilalla. Rantalan tila on harvinaisuus broileritilojen joukossa, sillä päävastuun tilasta kantaa nainen. Näin on vain parilla muulla tilalla Atria-ketjussa. Tämä on osittain syy siihen, miksi Suvi on aktiivisesti mukana erilaisissa luottamustehävissä. ”Miehisellä alalla ei ole laajoja naisverkostoja. Työhön liittyvien luottamustoimien kautta pääsee puhumaan myös tuotantoon liittyvistä asioista aivan toisella tavalla”, Suvi toteaa.

Kokeilut tuovat haastetta ja vaihtelua rutiineihin

Oma vehnä riittää Rantalassa melkein koko vuodeksi, ja lisävilja ostetaan naapurituloilta. Suvi ottaa jokaisesta erästä viljanäytteen ja lähettää sen analysoitavaksi. Tilalla on oltu alusta lähtien mukana A-Rehun broilerirehujen kehittämisessä. ”Ensimmäinen tehtaalta lähtenyt rehuerä tuli meille. Kello oli silloin 1.30 yöllä ja untuvikot tulivat kello 8 aamulla. Tiukoille meni, mutta se oli ensimmäinen ja viimeinen kerta kun näiden rehujen kanssa on tarvinnut jännittää”, Suvi toteaa.

Rantalassa onkin tehty monenlaisia rehujen tuotekehitykseen liittyviä kokeita. Yksi niistä oli kuoritun kauran käyttö lintujen ruokinnassa. Kaura edullisempänä ja helpommin viljel-

tävänä vaihtoehtona on houkutteleva vaihtoehto broilereiden ruokinnassa, joten viime talvena yhdessä hallissa syötettiin vehnän sijaan kuorittua kauraa, ja A-Rehun koerohukin sisälsi runsaasti kauraa.

Kaura toimi hienosti lintujen ruokinnassa, ne kasvoivat ja pehku pysyi hyväkuntoisena koko kasvukauden ajan. Myös lintujen vatsat tykkäsivät kaurasta. Ongelmana on kuitenkin kauran kuorijäte, joka vie paljon tilaa ja vaatisi pelletöintiä. Lisäksi hyvätuoksuinen kuori houkuttelee jyräjöitä, joten pelletit pitäisi säilyttää tilalla umpisäiliöissä.

Tässä vaiheessa ruokintakokeesta seurasi se, että kuoritun kauran määrää rehusepteissä on lisätty reippaasti. Jos pelletöintihaaste ratkeaa ja löytyy tilatasolle sopiva kaurankuorija, voi olla, että kaura tulee yhä tärkeämmäksi osaksi broilereiden ruokintaa.

Nyt saa sitä mitä haluaa, ei sitä mitä myydään

Suvi on erittäin tyytyväinen A-Rehun broilerirehuihin. ”Nyt todella tiedän, mitä linnuille syötän, enkä joudu ajattelemaan, että rehut on tuotettu halvimmista mahdollisista raaka-aineista ja parasta mahdollista katetta tavoitellen”, hän sanoo. Rehutehtaan reagointi kasvatusuloksiin ja palautteeseen saavat myös kiitosta.

Keittiö on rentoutumisen paikka

Perhe, tilan arki ja erilaiset luottamustehtävät vievät Suvin ajan varsin tehokkaasti. Kesällä tuotantotauot ovat todella lyhyitä ja muutenkin kotona vietetään paljon aikaa, joten siitä on tehty mahdollisimman mukava paikka. ”Keittiössä touhuaminen on parasta rentoutumista ja kunnon illallinen kattauskseen kuuluu meillä jokaiseen viikonloppuun”, Suvi kertoo.

Arki osataan katkaista kotioiloissakin. Jokainen juhlapyhä näkyy ruokapöydässä ja koristeluissa. ”Joulu on tainnut lähteä meillä jo vähän lapsesta. Ruokia aloimme suunnitella heti viime joulun jälkeen ja kuusi koristeluaan joka vuosi eri värein”, Suvi nauraa. Tänä vuonna Rantalan joulupöydässä syödään vanhojen tuttujen herkkujen lisäksi ainakin rapaksia eli Rantalan tapaksia. ●

Broilereista bloggailen

Suvi Rantala-Sarjeant kirjoitti kesäkuussa Atrian Hyvä ruoka – parempi mieli -blogin otsikolla ”Jäljitettävyyden paljastaa hyvässä huomassa kasvaneen broilerin”. Kirjoitus palkittiin Suomen paras yritysblogi 2014 -kilpailussa parhaana yksittäisenä blogikirjoituksena.

– Broilerin kasvattajan henkilökohtainen ja vastavirtaan uiva kirjoitus on harvinaisen koskettava. Blogiteksti on avoin ja rohkea, ajatuksia herättävä ja ajankohtainen. Tekstistä välittyy broilerin kasvattajan ylpeys omaan tekemiseen, perustelee tuomaristo valintaansa.

Tuomaristo kiitti Suvia myös rohkeudesta ja oman vahvan näkemyksen esiin tuomisesta.

Kiitos kirjoituksestasi ja paljon onnea, Suvi!

RAPAKSET JOULUPÖYTÄÄN

- Valkospulikeittoshotti ja pekoniitikku
- Graavisiikaa rosepippurin ja tillin kera
- Saaristolaisleipää, kylmäsavuhärkää ja mustaherukahyytelöä
- Palttoonappia, sienisalaattia ja karpaloita
- Paahdettuja punajuuria vuohenjuuston, pistaasipähkinöiden ja balsamicosiirapin kera

Vain elämää – arkea osakeyhtiönä

Osakeyhtiömuotoisten maatilojen määrä jatkaa kasvuaan. Niitä on jo yli 700. Maatilan yhtiöittämisestä onkin tullut yhä yleisempää, eikä ihme. Aikaisemmin vain isoimmille tiloille sopivaksi mielletty yritysmuoto puoltaa paikkaansa myös keskisuurten maatilojen yritysmuotona.

Yhtiöittämistä mietittäessä pelätään usein paperitöitten lisääntymistä ja vaikeutumista – turhaan. Osakeyhtiönä toimivan maatilan taloushallinto ei käytännössä juurikaan eroa tavallisen maatilan taloushallinnosta. Palkanmaksu on jo rutiinia useimmilla maatiloilla. Kirjanpito voidaan hoitaa valinnan mukaan joko maksu- tai suoriteperusteella, kertoo Finanssilassa kirjanpitäjänä toimiva Jukka Peltola. Tilinpäätös sen sijaan on haastava, varsinkin, kun tulkinanvaraisuutta on edelleen paljon, eikä verottajalta tai kirjanpitolautakunnalta ole saatu yhtenäisiä ohjeita. Toisaalta valitseva tilanne antaa enemmän pelivaraa tilinpäätösuunnitteluun, jatkaa Jukka Peltola.

Osakeyhtiömaatilan pyörittäminen vaatii jämäkän otteen yrityksen ja sen talousasioiden hoitoon. Omat ja yrityksen rahat on kyettävä pitämään erillään, rahoituksen tulee olla kunnossa ja yrittäjän pitää koko ajan tietää, missä mennään. Tila, jolla talousasiat ovat jo ennestään hallinnassa, pärjää varmasti myös osakeyhtiönä toimittaessa.

Arjessa mukana

Uuden osakeyhtiön ensimmäiset vuodet voivat olla haastavia, kertoo Finanssilan toimitusjohtaja Elisa Nivukoski.

Maatilan muuttaminen osakeyhtiöksi ei ole automaattinen tie onneen. Harkiten ja suunnitellen se alkaa kuitenkin olla yhä useammalle maatilalle aito vaihtoehto etenkin verotuksellisista lähtökohdista.

Kuukausi-alviin siirtyminen ja palkanmaksu ennakonpidätyksineen aiheuttavat heti yhtiön perustamisen jälkeen kuluja, jotka aikaisemmassa toimintamuodossa on voitu siirtää maksettavaksi seuraavaan vuoteen. Uusi yhtiö aloittaa tyhjällä kassalla, joten ensimmäisen vuoden käyttöpääomarahoitus on hoidettava kuntoon jo ennen yhtiön

perustamista. ”Meillä Finanssilassa on kokemusta osakeyhtiömaatilojen käytännön elämästä, eikä yrittäjää jätetä yksin selviämään ongelmista”, jatkaa Elisa Nivukoski.

Osakeyhtiössä suurimmista asioista päättää hallitus ja yhtiökokous kerran vuodessa sille kuuluvista asioista. Kun perhe- ja maatalo-yhtiöitetään, toiminta ja päätöksenteko jatkuvat käytännössä entisellään. Erona entiseen on päätösten dokumentointi, eli hallituksen kokouksista laaditaan pöytäkirja. Kokouksia ei kuitenkaan tarvitse pitää kuin muuttaman kerran vuodessa. Suurin muutos tulee kenties henkisesti puolella, kun viljelijästä tulee toimitusjohtaja tai hallituksen puheenjohtaja. Yrittäjän omasta asenteesta on pitkälle kiinni se, kuinka hyvin uusi rooli oman yrityksen johdossa otetaan haltuun.

Harkiten ja suunnitellen

Osakeyhtiö maksaa tuloksestaan tämän hetkisen verokannan mukaan 20 % yhteisöveroa, eli osakeyhtiön verotus on usein huomattavasti alhaisempi kuin luonnollisen henkilön verotus. Tämä onkin yksi niistä syistä, joiden vuoksi maatilan yhtiöittämistä lähdetään selvittämään, kertoo talouden erityisasiantuntija Osmo Autio Finanssilasta. Varsinkin voimakkaasti investoineilla

Meidän Maatila Oy

tiloilla lainojen lyhennysten hoitaminen raskaasti verotetulla rahalla on tuskasta. Verotus ei kuitenkaan ole ainut syy osakeyhtiömuodossa toimimiseen. Rahoituksen hankinta, tilan omistuksen organisointi, riskien ja vastuun jakaminen tai sukupolvenvaihdoksen valmistelu voivat yhtä lailla olla taustalla yhtiöittämisistä suunniteltaessa.

Soitellen sotaan vaiko viisaasti valiten?

Kuka tahansa osaa perustaa osakeyhtiön netistä saatavilla lomakkeilla, jatkaa Osmo Autio. Toimivan maatilaa muuttaminen osakeyhtiöksi on kuitenkin syytä jättää asiantuntijoiden hoidettavaksi. Perustamispaperien laatimista tärkeämpää on kyetä arvioimaan maatilaa tulevaisuutta osakeyhtiönä. Oman pääoman riittävyys, tuloksetekokyky ja maksuvalmiuden hallinta ovat keskeisiä asioita arvioitaessa yhtiöittämisen mahdollisuuksia.

Finanssilan yritysjärjestelyistä vastaava asiantuntija Johanna Lindvallin mukaan tilakohtaiset valmiudet yhtiöittämiseen vaihtelevat paljon, eikä yleis-päteviä ohjeita voida antaa. Yhtiöittäminen alkaa kiinnostaa yleensä siinä vaiheessa, kun ansiotulona verotettava tulo ylittää pysyvästi noin 60 000 euroa/hlö rajan. Laskelmilla selvitetään, onko tilan tuotanto kunnossa ja mikä on tulevien vuosien tuloksetekokyky. Rapakunnossa olevaa tilaa ei välttämättä pystytä yhtiöittämään, koska osakeyhtiön pitää tehdä tulosta. Tappiolliset vuodet syövät omaa pääomaa, eivätkä rahoittajat katso hyvällä negatiiviseksi muuttuvaa omavaraisuutta. Velkaantuneisuus ei sinänsä ole este yhtiöittämiselle, kunhan oma pääoma saadaan käännettyä positiiviseksi viimeistään ensimmäisen tilikauden jälkeen, kertoo Johanna Lindvall.

Yhdessä hyvä tulee

Osakeyhtiönä toimiminen alkaa olla yhä useammille varteenotettava vaihtoehto. Maatilan yhtiöittäminen ja yhtiömuotoisen maatilaa pyörittämisen onnistuvat osaan ja luotettavan kumppanin kanssa. Osakeyhtiöt ovat arkea muilla toimialoilla, eikä maatalouden pitäisi tehdä tästä poikkeusta. Maatilalle yhtiömuoto voi parhaimmillaan antaa eväät yrityksen kasvuun ja eteenpäin viemiseen. ●

Esittelyssä yhteistyökumppanimme: Finanssila Oy tarjoaa talouspalveluita vahvalla ammattitaidolla

Finanssila Oy on vuonna 2010 perustettu asiantuntijapalveluita yrityksille ja maataloille tuottava konsultti- ja tilitoimisto Lapualta. Aikaisemmin Kassamestarit Oy:n nimellä tunnettuun tilitoimistoon on siirretty myös osakkaiden tuottamat laskentapalvelut.

Nykyyinen Finanssila Oy on muodostunut osakkaiden vahvan osaamisen, kokemuksen ja laajojen verkostojen pohjalta. ”Me Finanssilan asiantuntijat toimimme työ-sämme tiiviinä ryhmänä, opetamme toisiamme, sekä ylläpidämme osaa-mistamme koulutautumalla säännöllisesti”, kertoo toimitusjohtaja Elisa Nivukoski.

Asiakas- kumppani

Haluamme olla aktiivisen yrityksen kumppani ja kehittää yrityksen taloutta yhdessä asiakkaan kanssa, jatkaa Elisa Nivukoski. Erikoisosaamisemme on kassanhallintaan liittyvien ongelmien ratkaisu sekä osakeyhtiömuotoisten maatilojen taloushallinto. Finanssila Oy:n asiakaskunta vaihtelee eri yhtiömuodoissa Suomen suurimmista maataloista sivutoimisiin maatalousyrittäjiin, koneurakointiryhtiöihin sekä muihin yrityksiin ympäri Suomen. ●

*Finanssilan Johanna Lindvall, Elisa Nivukoski, Osmo Autio, Johanna Paalanen ja Jukka Pelto-
tola panivat osaamisensa yhteen ja tarjoavat tuottajille nyt vaiikka koko pakettia kerralla.*

Suunnitelmallisuudella tuloksiin

Mannisen tilalla tehdään töitä suunnitelmallisesti. Talousasiat ovat osa arjen rutiineja ja Excel on isännälle yhtä tuttu työkalu kuin traktori.

Vesa Manninen tekee tilan päätökset huolella suunnitellen ja tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita kuunnellen. Vesan mallia asiakkuuspäällikkö Matti Myllylä suosittelee lämmöllä myös muille tiloille.

Mannisen tilalla on kasvatettu nautoja 70-luvun lopulta lähtien. Vesan isä hoiti tilaa sivutoimisesti, päätyö oli silloisen Lihapolarin Oulun teurastamolla. Vesakin ehti työskennellä teurastamolla muutaman vuoden, kunnes nuori mies alkoi miettiä, voisiko työelämä tarjota vielä jotain muuta. Hän lähti ensin maamieskouluun ja jatkoi sen jälkeen maatalousopistoon. Sukupolvenvaihdos tehtiin, maatalousyhtymävaiheen jälkeen, vuonna 2001.

Vanha kasvattamo oli sukupolvenvaihdosta tehtäessä jo elinkaarensa loppupäässä. Nuori isäntä pohti monelta eri kantilta, miten maataloutta jatkossa harjoitettaisiin. Isot peltokaupat tehtiin yhtä aikaa spv:n kanssa ja periaatteessa olisi ollut mahdollista jatkaa kasvinvil-

jelytilana. Vesa otti laskimen käteen ja ProAgrian talousasiantuntijan avuksi. Laskelmat osoittivat, että karjanpitoa kannattaa jatkaa. ”Ja kun itselläni oli ja on halu eläinten kanssa töitä tehdä, niin päätös syntyi lopulta aika helposti”, hän toteaa. Lisäkirittäjänä päätöksenteossa olivat huhut investointituen muutoksista – kasvattamoihin ehdittiin saada vielä 45 % investointiavustus. Taso laski pian tuon jälkeen.

Laskelmien lopputuloksena nousi kaksi loppukasvattamoaa noin neljän kilometrin päähän tilakeskuksesta. Työmatkaa ei taita kävellen, mutta muuten uudella rakennuspaikalla on paljon hyviä puolia. ”Kasvattamoiden välitömmässä läheisyydessä on noin 40 hehtaaria peltoa ja lähes kaikki viljelymaat sijaitsevat kolmen kilometrin säteellä

kasvattamoista. Tien päällä ei pala rehun takia turhaan aikaa eikä polttoainetta”, Vesa kertoo.

Kun tulot eivät jakaudu tasaisesti eri kuukausille

Laskelmat ja tulevan suunnittelu ovat pysyneet mukana tilan johtamisessa rakennusinvestoinnin jälkeenkin. Kasvattamot valmistuivat loppuvuodesta 2008, ja täyttäminen aloitettiin silloin saman tien. Sen seurauksena teuras-tilit tulevat edelleen tammi-kesäkuun välisenä aikana. ”Kun tulot eivät tule tasaisesti ympäri vuoden, olen kokenut hyväksi toimintatavaksi budjetoida alkanutta vuotta aina keväisin”, Vesa kertoo. Samaa suunnitelmallisuutta Vesa suosittelee muillekin lihanautatiloille.

Moni muukin asia vaikuttaa taloussuunnitteluun. ”Rakentamisesta seuraa isot alv-palautukset. Ne kannattaa mielestäni käyttää lainan lyhentämiseen, näin korkokulut pienenevät heti”, Vesa vinkkaa. Huhti- ja lokakuun loppu rytmittävät vuotta, kun korot ja lyhenykset eräänntyvät. ”Sama rytmi tuntuu olevan monilla muillakin yrityksillä, yhteistyökumppaneiden laskutuksesta päätellen”, Vesa toteaa. Myös kuukausittainen arvonlisäveroilmoitusvelvollisuus pitää ja kannattaa huomioida las-kujen maksamisessa.

Monissa paperitoissa apuna ovat Pro-Agrian asiantuntijat. ”Heillä on vas- tuuvakuutus tukimenetyksien varalle,

tuottaja ei sellaista saa”, on yksi Vesan perusteluista ulkopuolisen avun käyt- tämiseksi. Toinen tärkeä syy on se, että ulkopuolinen ihminen ei kärsi ”tilaso- keudesta”, vaan monesti yhteistyö antaa eväitä toiminnan kehittämiseksi.

Ruokinta on rahaa

Ruokinta on lihanautatilalla yksi tärkeimmistä kannattavuuteen vaikutta- vista tekijöistä. Mannisessa sen kustan- nuksia seurataan kahdella eri tavalla – tarkkailemalla säilörehun korjuukus- tannuksia ja optimoimalla rehustusta sekä kasvujen että talouden ehdoilla. Säilörehun korjuukustannus hehtaaria kohti on tilalla tiedossa.

Kasvattamo ja siilot sijaitsevat parin kilometrin päässä tilakeskuksesta. Alun perin pakon sanelema ratkaisu on osoittautunut myös taloudelliseksi.

VESA JA KAISU MANNISEN TILA, MUHOS

- 454 eläinpaikkaa
- 190 hehtaaria peltoa
- Vihannesviljelyä
- Tiivis yhteistyö lähialueen viljelijöiden kanssa

”Tavoitteena on 600 gramman päi- väkasvu, joten ruokintasuunnittelu on tärkeä osa tilan tuloksentekeä”, Vesa sanoo. Säilörehun ja murskatun ohran lisäksi appeeseen käytetään perunare- hua ja A-Rehun kivennäisiä. Säilöre- hulle ja viljalle käytetään biologisia säi- löntäaineita. Ruokintasuunnitelman tekee tilan asiakkuuspäällikkö Matti Myllylä.

Mikä tekee urakoinnista kannattavaa?

Kysymykseni sai Vesan miettiääksi pitkäksi toviksi. Urakointia mietittäessä on pohdittava muutamaa asiaa:

- Paljonko tilalla on omaa työvoimaa?
- Onko mahdollisuutta investoida omiin koneisiin?
- Onko omille koneille riittävästi töitä?
- Onko osaavia urakoitsijoita saatavilla?
- Paljonko haluan antaa aikaa perheelle? Paljonko haluan vapaa-aikaa?

Etenkin isojen rakennusinvestoin- tien jälkeen urakoitsijoiden käyttö on järkevää. Silloin ei tarvitse investoida kalliisiin työkoneisiin. Mannisessa on päädytty teettämään urakoitsijalla liet- teenajo, ruiskutukset, säilörehun niitto ja korjuu sekä puinti. Loput työt Vesa hoitaa yhdessä työntekijänsä kanssa.

Mistä tiedän miten meni?

Tärkein onnistumien mittari on viivan alle jäävä tulos, Vesa sanoo. Sen edel- lytyksiä ovat hyvä päiväkasvu ja oikea teuraspaino. ”Lihakarjatilan isoin tap- pio voi tulla siitä, että eläimet eivät kasva kunnolla. 8–10 kg alempi teurai- den keskipaino on jo iso summa pois teurastilistä”, hän muistuttaa.

Katse tulevaan

Tilalla mietitään kovasti myös tulevai- suutta. Eteenpäin tekisi mieli mennä, pohtii 45-vuotias isäntä. Liikevaihtoa ja tulosta kasvattamalla olisi mahdoll- lista kehittää koko tilaa ja rakennus- investointia pohditaan kovasti. Sitä ennen remontoidaan kuitenkin vanha kasvat- tamo Kaisu-vaimon yrityksen vihan- nesvarastoksi – tilakeskuksen yhteyteen on rakennettu kasvihuone vihannesvil- jelyä varten ja tuotteiden myynti on läh- tenyt hyvin käyntiin. Innokkaina apu- laisina hääräävät myös 8-vuotias Erja ja 6-vuotias Juho. ●

Ensi vuoden tukien maksatus myöhästyy: Riittävätkö rahat?

Eletään vuoden pimeimpiä aikoja. Pirtteihin valoa tuovat EU-tuet, joiden maksatus tänä vuonna on jo hyvässä vauhdissa. Laskupino pöydän nurkalla on huomattavasti alentunut sitten loppukesän ja rinnalle on ilmaantunut erilaisia konenäyttelyistä kerättyjä esitteitä tarpeellisista vempeleistä.

Tänä vuonna valon tuottama elinvoimaa on himmennetty uutisilla seuraavan tuki-

vuoden maksuaikatauluista. Tuottajien pää-äänenkannattaja on tuonut harmin varmasti jokaisen tietoisuuteen. Onneksi joiltakin osin pahimmat peikot jo piiloutuivat. Kotieläintuottajilla paineet edelleen jatkuvat. Mieltä kirvelee jo etukäteen ajatus siitä, miten ensi syksyyn rahat riittävät.

Budjetointi auttaa varautumaan

Budjetti – se tuttu ja samalla ankea sana tv-uutisista. Maatilalla se on yksinkertaisimmillaan ruutuvihko ja lyijykynä. Sekä pyyhekumi, mukavien ja hanka-

lien yllätysten varalta. Pohjatiedoksi kelpaa välitilinpäätös tai tilinpäätös. Tiliotekin voi kirkastaa sumuista näkymää.

Yksi aukeama vihossa olkoon yksi kuukausi. Toiselle sivulle tällätään tulot. Nyt tarvitaan arviosi teurastusai-kataulusta, maitotili tulee sentään joka kuukausi. Katso kristallipalloon, tunteet itse heijastelut ja hämärät hetket siitä parhaiten. Tarvitaan arvio, toivotavasti kenenkään talous ei kulje yhden euron päälle. Sitten se tukiosuus. Kotieläintukien ennakot tulevat entiseen tapaan huhtikuussa. Pienellä räknäyksellä osaat varmaan arvioida paljonko loka-marraskuun tukipotti on. Vielä joulukuussa kilahtaa osa ja siinä ne sitten olivatkin, tulot vuodelle 2015.

Toiselle aukeaman sivulle voit kirjata menot. Ensimmäisenä rehulaskut, koska niitä ilman eläimet eivät kasva eivätkä lypsä. Missä kuussa viime vuonna hankittiin siemeniä, lannoitteita, käärintämuoveja ja polttoöljyä? Mitä muita tarpeellisia ja pakollisia laskuja postista tupsahtikaan tammikuussa, entä helmikuussa ja muina kuukausina? Arvonlisäverokin pitää tilittää helmikuussa ja ennakoveroja maksaa pitkin vuotta. Eläkevakuutusmaksut ja vakuutusmaksut. Vettä ja sähköäkin kuluu. Lainan lyhennykset, korot, vuokrat ja puhelinlaskut. Aika samalla tavoin laskut vuoden kiertoon yleensä asettuvat.

Sitten onkin yhteenvedon aika. Ota taas yksi tyhjä aukeama vihosta. Kirjaa kuukausittain tulo- ja menosummat. Pian pääset selville missä kuussa kassa ammottaa tyhjyyttään ja missä kuussa on viisainta laittaa sukanvarteen.

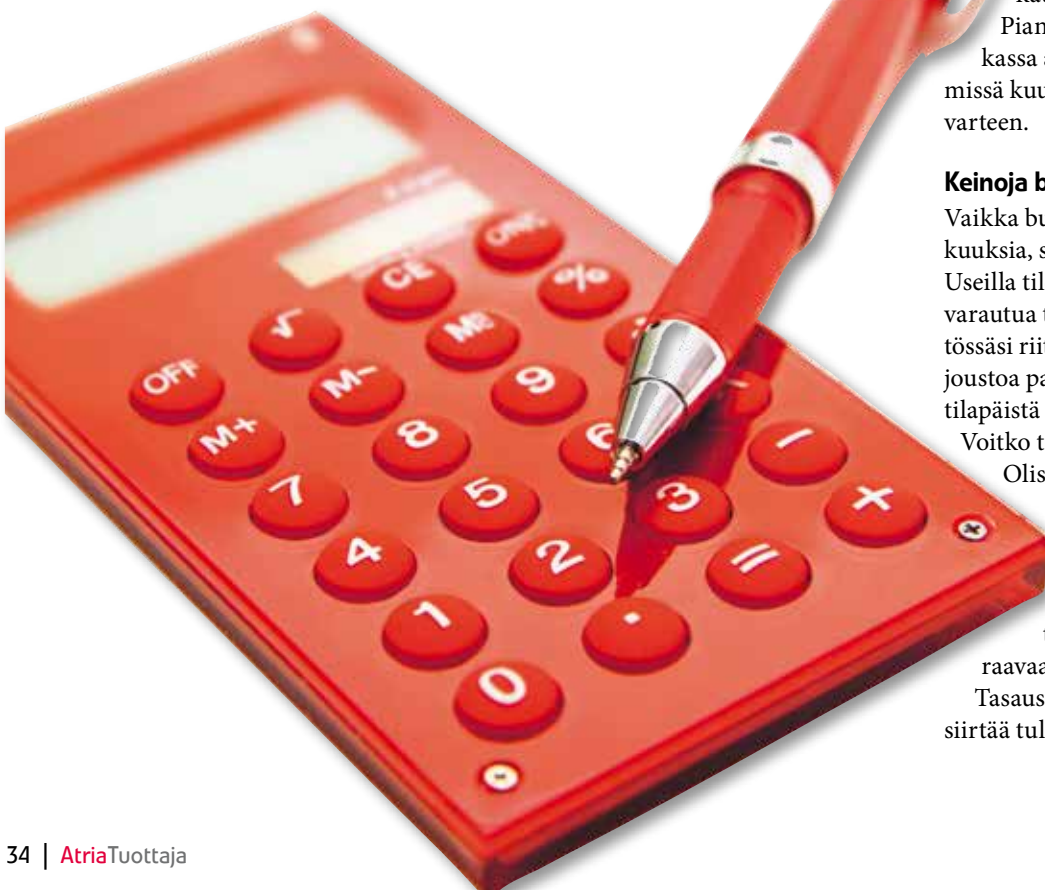
Keinoja budjettivajeeseen

Vaikka budjettiisi sisältyisi epätarkkuuksia, se on parempi kuin ei mitään. Useilla tiloilla on tarpeellista alkaa varautua tulevaan jo nyt. Onko käytössäsi riittävä rehulimiitti, tarvitsetko joustoa pankin lyhennyksiin? Löydätkö tilapäistä rahoitusta jostain muualta?

Voitko turvautua honkiin huojuviiniin?

Olisiko loppuvuodelle kaavailtu koneinvestointi sittenkin siirrettävä haikeasti eteenpäin? Onko ylipäätään joku investointi mahdollista tai suoraan välttämätöntä siirtää seuraavaan vuoteen?

Tasausvarauksella on mahdollista siirtää tuloja vuodelle 2015. Kun tukien

maksua siirretään, myös verotulot siirtyvät silloin. Viisas on se joka varautuu. Hän seuraa omaa ympäristöään ja tekee päätökset muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Jos et ole vielä koskaan ollut talousvaikeuksissa, älä hankiudu niihin näiden typerien EU-aikataulujen vuoksi. Kukaan toinen ei sinun puolestasi tätä hoida. Päivittelyn ja marisemisen sijaan keskity tekemiseen.

Ajoissa neuvottelemaan

Budjetoinnin jälkeen, samassa huumassa kun luvut ovat tuoreessa muistissa, tilaa aika omaan pankkiisi ja neuvottele ja sovi asiat valmiiksi. Apua voi olla vaikeampi löytää enää loppukesällä kun laskut ovat jo erääntyneet. Siinä erääntyneiden laskujen erämaassa lokakuussa voi olla enää vähän keitaita tarjolla. Valtionlainojen lyhennysten siirrotkin on haettava vähintään pari kuukautta etukäteen.

Mikäli ruutuvihko ja lyijykynä vievät ajatuksesi lähinnä alakouluaikeihin ja matematiikan tunneille, on toki tarjolla teknistä apuvälineistöä. On excelit ja pelit ja pensselit. Yhteistyökumppanimme, mm. Finanssila Oy, tarjoavat palveluja ajatustesti tueksi. Kukaan ulkopuolinen ei voi kuitenkaan tehdä budjettia puolestasi. Tarvitaan yrittäjän oma näkemys, omat luvut ja oma tietotaito.

Pimeään aikaan tarvitaan hyvät valot. Jos ollaan maastossa, tarvitaan taskulamppu tai peräti otsalamppu. Tällä kertaa reitillä 2015 on monia kantoja ja kiviä. Budjetomalla saat otsallesi valon joka valaisee reitin läpi synkeän salon ilman vaaraa kompastumisesta. ●

Siemenet Atrian tuottajille

Monitahoiset ohrat

WOLMARI^{BOR}

Viljelyin rehuohra, aikainen.

ELMERI^{BOR}

Uskomattoman satoisa ja viihtyvä, myös tärkkelysohra.

Kaksitahoiset ohrat

STREIF

Suurijyväinen ja viihtyvä rehu- ja tärkkelysohra kotieläintuotantoon. Mutkaton viljeltävä, ruokin- tapöydälle täyttä tavaraa.

LUHKAS

Aikainen ja satoisa rehuohra, jonka jyvän laatu ylittää vaatimukset.

Uutuus!

IRON

Satoisa kaksitahoinen rehuohra.

Kevätvehnät

ANNIINA^{BOR}

Kevätvehnä, josta on moneksi! Aikainen, taattu sadontuottaja. Erittäin korkea valkuaispitoisuus.

WELLAMO^{BOR}

Varma laadun tuottaja.

AMARETTO

Esikuva satoisuudessa. Myöhäinen, soveltuu märkäsäilöntään.

Kaurat

RIINA^{BOR}

Aikaisin kaura, satoisa, riittävän kokoinen jyvä.

Uutuus!

ROCKY

Ydinvoimaa! Satoisa, ohutkuorinen ja suurijyväinen.

Tilaukset: p. 010 316 8012

A-rehun Viljakauppa

 Tilasiemen
www.tilasiemen.fi

Mietteitä osuuskunta- kyselyn tuloksista

Viime huhtikuussa Itikka osuuskunta ja Lihakunta teettivät kyselyn molempien osuuskuntien jäsenille sekä niille aktiivisille Atrian tuottajille, jotka asuvat osuuskuntien alueella, mutta eivät ole jäseniä. Kyselyssä tiedusteltiin jäsenyyden merkitystä, osuuskuntien onnistumisia/epäonnistumisia sekä omistusta Atriaan.

Olemme analysoineet vastauksia ja todenneet niiden osuvan hyvin etukäteisarvioihin, mutta joitakin asioita jäi myös mietintämyssyn ja jatko-pohdintaan.

Turvallinen yhteistyökumppani

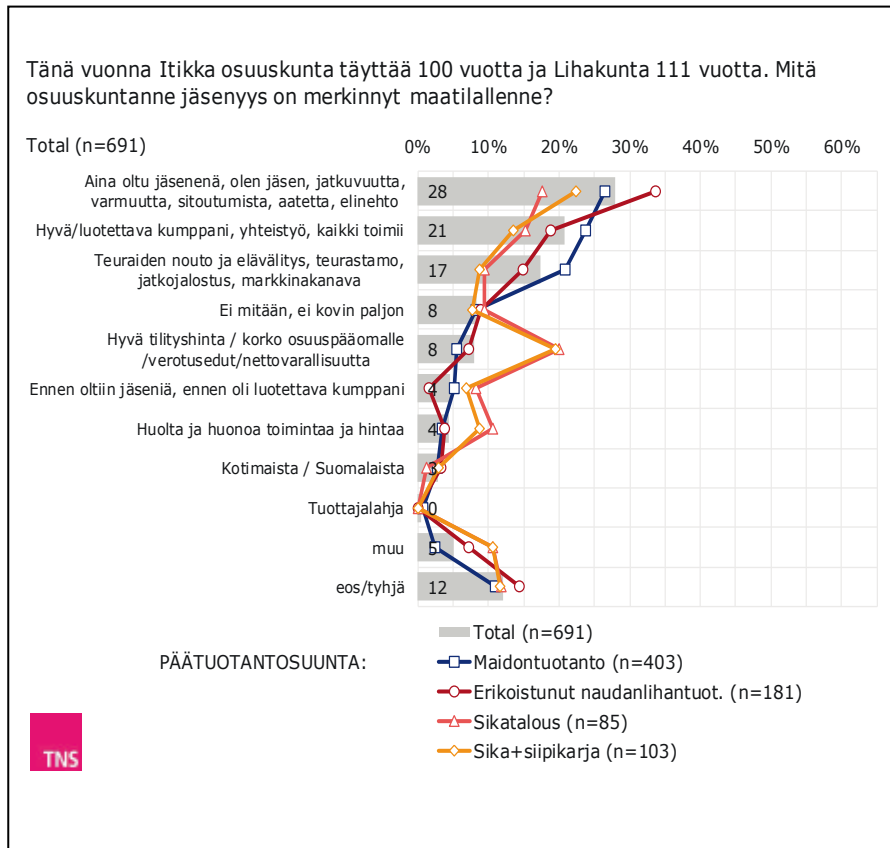
Jäsenyyden merkitystä arvioitaessa vastauksissa painotettiin jatkuvuutta ja turvallista yhteistyökumppania. Osuuskunnan maksamaa osuuspääoman korkoa ja nettovarallisuutta pidettiin tärkeänä monissa vastauksissa erityisesti sika- ja siipikarjatiljoilla.

Osuuskuntien taloudenhoitoa myös kiiteltiin ja erityisen tyytyväisiä siihen olivat Itikka osuuskunnan jäsenet. Sen sijaan lihatilitykset eivät tyydyttäneet. TNS Gallupin mukaan tilityshintojen taso on näissä kyselyissä aina se aihe, joka ei kiitosta saa – yrityksestä riippumatta. Se on ymmärrettävää, varsinkin viime vuodet ovat olleet oikeastikin todella tiukkoja. Siitä johtuen moni vastaaja kokee, että kotimaisen lihantuotannon tulevaisuudesta huolehtimisessa ei ole kovin hyvin onnistuttu.

Osuuskunnan hallintojärjestelmiin oltiin pääosin tyytyväisiä. Kannanottoja tuli sen puolesta, että hallintoneuvostoja ja edustajistoja voisi vielä hieman pienentää. Myös hallinnolle tuli terveisiä, että ”maakuntaottelut” pitää lopettaa ja keskittyä firmojen asioiden hoitamiseen. Näitä vastauksia tuli erityisesti Lihakunnan alueelta. Toisaalta hallinnolle tuli kiitosta Atrian omistajapolitiikasta.

A-Rehu oli viisas veto

Eniten osuuskunnat saivat kiitosta A-Rehun perustamisesta ja kehittämisestä. Sen koettiin niin idässä kuin lännessä tuoneen rehumarkkinoille kil-

pailua, hyviä rehuja ja tasapuolista kohtelua. Hyväksi koettiin myös se, että rehuteollisuus on omissa käsissä ja sitä voidaan kehittää lihantuotannon ehdoilla eikä teollisuuden katteiden ehdolla. Tuotantosuunnista eniten kiitoksia tuli maidontuottajilta ja broilerintuottajilta. Kaikista tuottajista 80 % pitää A-Rehun toimintaa joko erittäin hyvänä tai melko hyvänä.

Noin 40 % vastaajissa kannatti myös Atrian ostoa pois pörssistä, mutta enemmistö oli nykytilanteen kannalla. Nykytilanteen kannattajat epäilivät, että ostoon ja sen jälkeisiin firman kehittämisiin tuottajien rahat eivät riitä.

Totuus on myös se, että kun jokaiselta jäseneltä tarvittaisiin vähintään viisimeroinen sijoitus pörssistä pois ostoon – sitä rahaa ei löydy. Asia on jäseniä joskus puhuttanut ja siksi sitä kyselyssä hieman kartoitettiin, ei kuitenkaan tosi-mielellä. Osuuskuntien itsenäisyyttä pidetään varsin tärkeänä, äännet menivät melko tasan 50/50 osuuskunnan itsenäisyyden ja mahdollisen fuusion puolesta. Lihakuntalaiset kannattivat fuusiota hieman enemmän kuin itikkalaiset.

Selviä kehittämiskohteita

Ja tähän loppuun sitten asiat, jotka vaativat enemmän pohdintaa ja jatkotoi-

menpiteitä. Ensinnäkin oli selvästi nähtävissä, että nuoret tuottajat eivät tunne osuuskuntia ja niiden toimintaa ja kokivat ne siten etäiseksi kaikella tavalla. Tähän mietimme uusia toimintatapoja.

Osuuskuntien viestintää toivotaan lisää. Tätä joudumme pohtimaan enemmänkin aihepohjalta. Halutaanko tietoa nimenomaan osuuskunnista ja kenties osuuskuntien näkemyksiä omistusyrittysten ja lihantuotannon tulevaisuudesta?

Epäluulot jäsenten tasavertaisesta kohtelusta saivat myös aivan liian paljon epäilyksiä. Lähinnä esille nousi, että ”isoja” suositaan ja että eläinväilyksessä olisi ”suosikkituloja”. Epäilyksille ei ole mitään syytä ja A-Tuottajien henkilöstön kanssa yhdessä pohdimme, miten saada turhat epäilykset kaikkomaan. Epäluulot eivät ole hyväksi, sillä ne nakertavat yhteishenkeä.

Kaiken kaikkiaan kyselyn vastaukset olivat sellaisia, että voimme ajatella asioiden hoidon olevan ”keskimäärin kohtuullisesti”. Parannettavaa löytyy, mutta myös kiitosta jaettiin. Käymme talven aikana asioita läpi ja palaamme kehityskohteisiin myöhemmin. Epäkohtiin tartumme heti.

Kiitoksia vielä kerran kaikille vastanneille ja onnitteletuille jotka voittivat kyselyn arvonnassa matkan alkutalvesta Kainuuseen Liha-akatemiaan. ●

VALOKUVAUS-KILPAILU

- Ota kuva itsellesi mieluisimmasta arjen tai juhlan ruokahetkestä
- Kuvia voi toimittaa 18.5. asti osoitteeseen valokuvat@atria.fi
- Kilpailussa on kaksi sarjaa: alle ja yli 12-vuotiaat
- Kuvan tulee olla kooltaan vähintään 3800*2500 pikseliä. Kannattaa siis käyttää kameran maksimiarvoja kuvatussa.
- Väh. 15 parasta kuvaa molemmista sarjoista on esillä Atrian osastolla Joensuun Farmarissa 2.-4.7., missä vierailijat voivat äänestää kuvista mielestään parasta.
- 12 eniten Farmarissa ääniä kerännyttä kuvaa tulevat vuoden 2016 osuuskuntien kalentereiden kuvitukseksi
- Kaikki kalenteriin valittujen kuvien ottajat palkitaan
- Nimeä kuvat omalla nimelläsi ja ilmoita sähköpostissa tarkat yhteystietosi.

Miltä maistui?

Kokkaajana Timo Kannala, emolehmitilallinen ja Lihakunnan edustajiston jäsen Ylitorniolta.

Mitä kokkasit?

Itse asiassa vaimo kokkasi...Bravuuri Härkäruukku ja puikkoperunoita.

Keitä oli syömässä?

Perhe, eli vaimo ja kaksi aikuista poikaamme.

Miltä maistui?

Ruoka oli tosi helppo laittaa. Mausteita oli nuorison makuun sopivasti, omaan makuun ehkä turhan-kin paljon.

Miten kesä tilallanne sujui?

Kesä meni hyvin. Saimme riittävästi rehua ja ohrakin onnistui. Viljan myyn, mutta kuivikkeiden saannin kannalta helpointa viljellä itse.

Mitä olet saanut edustajiston jäsenyydestä?

Ensimmäinen kauteni on nyt puolivälissä. Olen saanut hyvin tietoa Atriasta ja ymmärtänyt yrityksen toiminnan paljon paremmin. Parasta on kuitenkin muut edustajiston jäsenet: kun tuottajat eri tuotantosuunnista ja aivan eri osista Suomea kokoontuvat yhteen, on saanut paljon lisää näkemystä suomalaisen lihantuotantoon.

Terveisesi Atrialle

Emolehmitilallisenä tietenkin toivon, että Atria edelleen jatkaa panostamista pihvilihan markkinointiin. Kuluttajille pitää kertoa, kuinka hienosta lihasta on kyse.

Miltä maistui? -sarjassa osuuskuntien hallinnossa mukana olevat tuottajat kokkaavat Atrian uutuustuotteita ja kertovat, miltä ruoka maistui. Samalla kuulet tuoreita kuulumisia tiloilta ympäri maata.

Tuottajamyynnistä ruoat arkeen ja juhlaan

*Joulun lähestyessä monen ajatus alkaa vaeltaa joulupöydän herkkuihin ja tarjoi-
luihin. Joulustressin helpot-
tajana kannattaa muistaa
Atrian tuottajamyynti, josta
voit tilata juhlaruoat omaan
lähikauppaan.*

Tuottajamyynnistä voit tilata kaikkia Atrian tuotteita – niin kaupoissa myytäviä kuluttajapakkauskas kuin isojen pakkauskokojen Foodservice-tuotteita. Tuottajapalautuksena voit ottaa oman tilan teuraiksi lähteneistä eläimistä haluamasi lajitelman (vähintään neljännes). Palautuksesta maksat palvelumaksun, joka sisältää kuljetuksen ja paloittelun. Possujen palautus kestää noin viisi vuorokautta ja naudalla 1-1,5 viikkoa. Jos et tilaa koko ruhoa omapalautuksena, saat loppuosasta normaalin teurastilin. Palautuspiste löytyy lähes joka kunnasta.

Murteet piristävät tuottajamyynien päiviä

Tuottajamyynniamme palvelevat sinua puhelimesta ja vastaavat mielellään kysymyksiin vuosien kokemuksella. Kuopiosta kotoisin oleva Marja Kallio on työskennellyt Atrialla jo kunnioitet-

Tuire Kaukinen ja Marja Kallio vastailevat puhelimeen tuottajamyynnissä.

tavat 40 vuotta, joista viimeiset 4 vuotta tuottajamyynninä.

Myös tuoinen tuottajamyynniamme, Tuire Kaukinen, omoo pitkän historian Atrialla. 33 vuoden aikana Tuire on niin ikään tehnyt töitä laidasta laitaan ja nykyisiä tehtäviä viimeiset kuusi vuotta.

Ammatin parhaana puolena naiset pitävät jutustelua ihanien tuottajien kanssa, joiden puhelut tulevat ympäri Suomea: ”Eri murteet ovat tulleet tutuiksi ja tietyt sanat paljastavat usein, mistä päin soittaja on kotoisin.” Seinäjoella 13 vuotta asunut Marja kertoo

puhuvansa mielellään ”Savvo hiljoo ja kovvoo”, jos kuulee langan toisessa päässä kotiseutunsa murretta.

Kiinnostus kasvanut vuosi vuodelta

Marja ja Tuire ovat huomanneet uuden sukupolven tuoneen selvästi vauhtia tuottajapalautusten kysyntään: ”Suosituinta on ottaa fileet ja paistit kokonaisina ja loppu jauhelihaiksi, mikä on lasten lempiruokaa”. Myös tuottajamyynti on käytetty palvelu. Kestosuosikeiksi tuottajamyynniamme listasivat broilerin-suikaleet, kinkkukiusauksen, kerma-perunat ja näin metsästysaikaan retkiä varten tilataan paljon Hiillos-makkaraa, jota on mukava paistaa eränuotiolla. Tuottajamyynnin sesongeittain vaihtuvat tarjoukset lähetetään tuottajille sähköpostitse.

Tokihan Marja ja Tuire ovat löytäneet valikoimista myös omat lempituotteensa: Marjan suosikki on Naudan Takuumurea Ulkofilee ja Tuire puolestaan suosittaa kotikeittiöihin ohuita kasslerpihvejä. Naiset toivottavat kaikille hyvää loppuvuotta ja odottavat kovasti puheluitanne: Ollaan kuulolla, teidän kanssanne on aina niin mukava jutella! ●

Nauta-Suomen palvelu paranee entisestään

Jukka ja Janne Silvennoinen ovat pitkän linjan pyhäjärveläisiä eläinkuljetusyrittäjiä ja tuttuja monille lähiseudun maito- ja nautatiloista. 26.10. lähtien Silvennoiset ovat toimineet Atria-Nauta -palvelussa vastaten oman alueensa eläinkuljetuksista ja osin hankinnasta.

Silvennoisen veljekset työskentelevät yhdessä kuuden työntekijän kanssa. Takarivissä seisovien Jukan ja Jannen lisäksi kuvassa ovat vasemmalta Sami Kajanus, Matti Tikka, Ari Kokkonen ja Pekka Hämäläinen. Kuvasta puuttuvat Martti Mykkänen ja Juha-Matti Kouvalainen.

”Sen jälkeen, kun päätös siirtymisestä Atrian ja Tuoretien kuljetusyrittäjäksi tehtiin, olemme saaneet alueen tuottajilta pääosin tosi myönteistä palautetta”, Janne kertoo. Lehdessä painoon käytännön työtä on ehditty tehdä muutama viikko. ”Puheluita ja tilakäyntejä on tullut paljon ja vaikka kaikkien kanssa ei vielä ole ehditty jutella, niin vastaanotto on ollut tosi positiivinen. Tavoitteena on, että tuottajan arjessa muutos ei isommin näy – teuraat ja vasikat lähtevät ajallaan”, Jukka sanoo. Lihanautatiloille muutoksia on enemmän, kun Atrian kehityspalvelut tulevat tilojen käyttöön, hän vielä muistuttaa.

”Kohtaamiset tuottajien kanssa on yksi työn parhaista puolista. Siksi onkin mukavaa, että suurin osa haluaa edelleen jatkaa yhteistyötä meidän ja sitä kautta Atrian kanssa”, Janne kiittelee. Jatkossa Jukalta ja Jannelta saakin koko AtriaNauta -paketin: eläinhankinnan lisäksi miehet perehtyvät myös rehu-kauppaan ja rehuasiat A-Rehun kanssa hoituvat samalla kertaa.

Tuottajien lisäksi Janne kertoo työn hyväksi puoleksi vaihtelevat ja monipuoliset työpäivät. Niiden avulla jaksaa nekin päivät, kun keli on oikein kurja. Keleille ei voi mitään, mutta kaksi toivetta veljeksillä työntekijöineen on tuottajille: ”Hyvät lastaustilat ja papereiden hakeminen valmiiksi ennen eläinkulje-

tusauton saapumista tekevät kaikkien päivistä sujuvampia”.

Veljeksillä on yrityksessä omat vastualueensa, vaikka molemmat pystyvät aina tarvittaessa hyppäämään mihin tahansa saappaisiin. Janne hoitaa pääosan yrityksen paperitöistä, työn suunnittelusta ja henkilöstöasioista, mutta hyppää toki myös auton rattiin aina kun siihen on mahdollisuus. Jukka taas tekee pääasiassa käytännön kuljetushommia. Teuraskeräilyyn veljeksillä on täysperäyhdistelmä ja kaksi puoliperäkärä, joista toinen on kaksikerroksinen. Toisessa puoliperässä on myös vaaka vasikka-ajaja varten. Lisäksi on yksi auto pelkkään välitysajoon. ●

Tietoa, taitoa, tulosta Atrian tuottajille

ideaalia

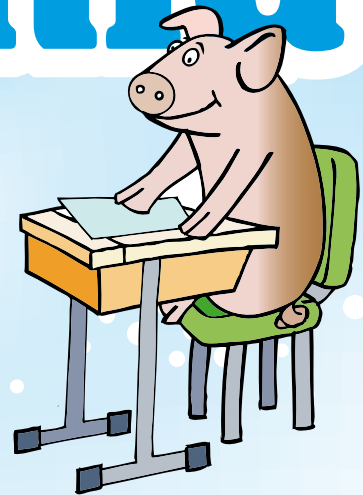
Liha- akatemia

**Vuokatin
Katinkullassa
12.-13.2.2015**

Asiaa ruokaketjun tulevaisuudesta
ja nauta- ja sikaseminaareista
eväitä oman tilan kehittämiseen.
Asiaohjelman lisäksi iloinen
illanvietto ja oheisohjelmaa perheelle.

Lue lisää atriatuottajat.fi

AtriaSika

AtriaNauta